

ÇEVİRİMİÇİ PLATFORMLARDA ÇOCUKLARIN KORUNMASI: AB DİJİTAL HİZMETLER TÜZÜĞÜ ÇERÇEVESİNDE TÜRK HUKUKUNA YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER

PROTECTION OF MINORS ON ONLINE PLATFORMS: EVALUATIONS
REGARDING TURKISH LAW WITHIN THE FRAMEWORK OF EU'S
DIGITAL SERVICES ACT

Cemre Çise KADIOĞLU KUMTEPE*

Özet: Bu çalışma, Avrupa Birliği'nin Dijital Hizmetler Tüzüğü (DHT) çerçevesinde çocukların çevrimiçi platformlardaki korunmasına ilişkin yükümlülükleri ele almakta ve bu düzenlemelerin Türk hukukuna uyarlanabilirliğini incelemektedir. DHT, dijital hizmetlerin güvenli ve mahremiyete saygılı bir ortamda sunulmasını hedefleyen, çocukların hizmet alıcısı olarak maruz kaldığı risklere karşı tasarım temelli, uygun ve orantılı önlemler öngörmektedir. DHT, karanlık örüntüler ve manipüle edici tasarımlara yer verilmemesi, yaşa dayalı profillemeye yasağı, içerik denetimi ve şikâyet mekanizmaları gibi yükümlülüklerin çocukların erişebildiği tüm çevrimiçi platformlar tarafından gözetilmesini zorunlu tutmaktadır. Bu doğrultuda rehber ilkeler yaş doğrulama teknolojilerinin geliştirilmesi, veli/vasilerin bilinçlendirilmesi, çocukların dijital becerileri ile sosyo-ekonomik farklılıklarının dikkate alınmasını önermektedir. Türkiye'de ise çocukların çevrimiçi platformlarda korunmasına yönelik özel ve bütüncül bir düzenleme bulunmamaktadır. Çeşitli kanunlarda yer alan hükümler, genel nitelikte olup önleyici mekanizmalardan yoksundur. Bu nedenle, DHT'nin benimsediği yaklaşımın, Türkiye özelinde çocukların çevrimiçi platform kullanımlarına yönelik yapılacak çalışmadan elde edilecek bulgular neticesinde Türk hukukuna uyarlanması ve çocuğun üstün yararını esas alan, tüm çevrimiçi platformları kapsayan düzenlemenin yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Dijital Hizmetler Tüzüğü, çocukların korunması, çevrimiçi platform, profillemeye, karanlık örüntüler

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Bilişim ve Teknoloji Hukuku Anabilim Dalı, cckadioglu@ankara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9573-727X. Gönderim Tarihi: 29.07.2025, Kabul Tarihi: 30.12.2025.

Abstract: This study examines the obligations regarding the protection of children on online platforms under the European Union’s Digital Services Act (DSA) and examines the adaptability of these regulations to Turkish law. The DSA aims to ensure the provision of digital services in an environment that is safe and respective of privacy and envisages design-based, appropriate, and proportionate measures to address the risks to which children are exposed as recipients of service. The DSA requires all online platforms accessible by children to comply with obligations such as the elimination of dark patterns and manipulative designs, the prohibition of age-based profiling, provision of content moderation and complaint mechanisms. In this regard, guidelines’ suggestions include developing age verification technologies, informing people with parental authority, and considering children’s digital skills and socioeconomic differences. However, in Türkiye, there is no specific and comprehensive regulation for the protection of children in online platforms. The provisions in various laws are general in nature and lack preventative mechanisms. Therefore, it is recommended that the approach adopted by the DSA be adapted to Turkish law as a result of the findings to be obtained from the study on children’s use of online platforms in Türkiye, and that a regulation covering all online platforms be made observing the best interests of the child.

Keywords: Digital Services Act, protection of minors, online platform, profiling, dark patterns

GİRİŞ

Dijitalleşme ile çevrimiçi platformlar günlük yaşamın merkezine yerleşmiş, çocuklar da bu platformların aktif kullanıcıları hâline gelmiştir. Türkiye’de 6–15 yaş grubu çocukların internet kullanım oranı %91,3, sosyal medya kullanım oranı ise %66,1’dir.¹ Çocuklar interneti video izleme, ödev ve öğrenme, oyun oynama ve sosyal medyaya erişim gibi faaliyetlerde kullanmaktadır. Bu durum çocuklara bilgiye erişim, sosyal beceriler edinme ve yaratıcılığın gelişmesi gibi fırsatlar sunarken; yasa dışı içerikler, mahremiyet ihlalleri, siber zorbalık, istismar ve bağımlılık gibi ciddi riskleri de beraberinde getirmektedir. Yapay zekâ destekli derin sahte (*deep fake*) gibi uygulamalar bu riskleri daha da derinleştirmektedir.²

¹ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), “Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması”, 2024, Sayı 53638, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-Usage-by-Children-2024-53638>, erişim 11.12.2025 [“TÜİK Araştırması”].

² Derin sahte, gerçek ile sahte arasındaki farkın çok zor ayırt edildiği bir medya sahteciliği tekniğidir. Üretilen medya, gerçek kişilere ya da tamamen sanal ama gerçekçi karakterlere ait olabilir. Gelişen derin sahte teknikleri, sahte içeriklerin

Türkiye’de çocukların dijital ortamda korunmasına yönelik strateji belgeleri ve farkındalık kampanyaları bulunmakla birlikte, mevcut düzenlemeler sosyal ağ sağlayıcılarıyla sınırlı kalmaktadır ve önleyici mekanizmalardan yoksundur. Avrupa Birliği’nin (AB) Dijital Hizmetler Tüzüğü (DHT), platformların tasarım temelli ve orantılı önlemler almasını öngörerek çocukların güvenliği için kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır.³ DHT’nin sınır ötesi uygulanabilirliği ve Türkiye’nin özellikle dijitalleşme sürecinde AB mevzuatıyla uyum hedefi dikkate alındığında, bu düzenlemenin incelenmesi Türk hukukunda yapılacak olası reformlara rehberlik edebilecek niteliktedir.

Bu çalışmanın temel amacı, DHT ve bu tüzük çerçevesinde çıkarılan Komisyon Rehber İlkeleri’nde⁴ çocuklara yönelik koruma yöntemleri ile tasarım temelli yaklaşımları inceleyerek Türk hukukunda uygulanabilecek düzenlemelere ışık tutmaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde çocukların çevrimiçi platformları kullanmalarının ortaya çıkardığı mevcut durum ve DHT’nin ve ilgili düzenlemelerin hukuki çerçevesi çizilecektir. Üçüncü bölümde DHT kapsamında çocukların korunması için ek önlemler alması gereken platformların taşınması gereken koşullar ele alınacaktır. Dördüncü bölümde, DHT ve Komisyon Rehber İlkeleri çerçevesinde platformların alması gereken önlemler detaylandırılacak ve son bölümde ise mesele Türk hukuku açısından değerlendirilerek eksiklikler ve olası yeni düzenlemelerde bulunması gereken unsurlar tartışılacaktır.

---

tespitini zorlaştırarak manipölasyon ve aldatmaya yol açmaktadır. Eğitim gibi faydalı kullanım alanları olsa da çoğunlukla zararlı amaçlarla kullanıldığından kırılgan grupta yer alan çocuklar açısından risk teşkil etmektedir. Bkz. Szandra Anna Laczi/Valéria Póser, “Impact of Deepfake Technology on Children: Risks and Consequences”, *IEEE Sisy*, Pula, 2024, s. 215-220.

³ European Parliament and Council, “Regulation (EU) 2022/2065 of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act)” OJL 277, 1, 2022 [“DHT”]. AB Başkanlığı tarafından yapılan çevirisi için bkz. “2000/31/ AT sayılı Direktif’i değiştiren ve Dijital Hizmetler için Tek Pazar hakkında 19 Ekim 2022 tarihli ve (AB) 2022/2065 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (Dijital Hizmetler Tüzüğü)”, https://www.ab.gov.tr/siteimages/resimler/hcdb_dsa_14.10.2024.pdf, erişim 26.06.2025.

⁴ European Commission, “Communication for Guidelines on measures to ensure a high level of privacy, safety and security for minors online pursuant to Article 28(4) of Regulation (EU) 2022/2065” [“Komisyon Rehber İlkeleri”].

I. MEVCUT DURUM VE HUKUKİ ÇERÇEVE

DHT ve ilgili düzenlemeler kapsamında ayrıntılı incelemeye geçmeden önce, mevcut durumun ortaya konulması ve DHT'nin hukuki çerçevesinin belirlenmesi, çalışmanın sistematik bir şekilde ilerlemesi açısından önem arz etmektedir. Bu amaçla, önce çocukların çevrimiçi platformlarda karşılaştıkları riskler ve bu platformların sunduğu faydalar birlikte değerlendirilecektir. Ardından, Türkiye açısından taşıdığı önem, tüzüğün kapsamı ve DHT çerçevesinde öngörülen hukuki düzenlemeler ele alınacaktır.

A. Çevrimiçi Platformlarda Çocuk Kullanıcılar ve Çocukların Karşılaşabilecekleri Riskler

Yoğun dijitalleşme neticesinde alışveriş, ticaret, sosyalleşme, eğitim, ulaşım, kamu hizmetlerine erişim ve eğlence gibi çeşitli amaçlarla kullanılan çevrimiçi platformlar günlük hayatımızın merkezinde yer almaya başlamıştır. Bu platformlar sadece erişkinler değil, aynı zamanda çocuklar tarafından da kullanılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 6-15 yaş grubu çocuklarla yapılan araştırmada 2024 itibariyle çocukların internet kullanma nedenleri oransal olarak sırasıyla video izleme (%83,9), ödev, öğrenme ve çevrimiçi derslere katılım amacıyla internete girme (%75,0), oyun oynama veya oyun indirme (%72,7), sosyal medya (%72,6), müzik dinleme veya müzik indirme (%68,1), mesajlaşma (%65,2), mal veya hizmetler hakkında bilgi arama (%45,6), alışveriş yapma (%14,7), e-posta gönderme/alma (%13,2) olarak belirlenmiştir.⁵

Çevrimiçi platformların tasarımları ve bu platformlar üzerinden etkileşime geçilen kişilerin özellikle kırılgan grupta sayılan çocuklar üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri gözlemlenmektedir.⁶ Çevrimiçi platformların eğitim kaynaklarına ulaşma, yeni yetenekler edinme, bilgi havuzlarını genişletme, benzer ilgi alanları paylaşanlarla bağlantı kurma, sosyal yetenekler, özgüven ve topluluk hissiyatı geliştirme gibi olumlu yanları orta-

⁵ TÜİK Araştırması.

⁶ Genel olarak bkz. Fatma Kübra Çelen, Aygül Çelik, Süleyman Sadi Seferoğlu, "Çocukların İnternet Kullanımı ve Onları Bekleyen Çevrim-içi Riskler", *Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya, s. 645-652.

ya konmuŖtur.⁷ Çocukların çevrimiçi ortamı keŖfetmelerinin meraklarını pekiŖtirme, yaratıcılığı güçlendirme, problem çözme, analitik düşünme yeteneklerine katkı sağladığı ve eğlence yöntemi olarak kullanıldığı görülmüŖtür.⁸ Video paylaşım platformları özelinde yapılan araŖtırmada da benzer bulgulara rastlanmıŖ, çocukların politik fikirlerini beyan etme ve kendilerini ifade etmelerini sağladığı tespit edilmiŖtir.⁹

Bununla birlikte, çevrimiçi platformlar birtakım riskler barındırmaktadır. Bu riskler yaŖ aralığına ve çocukların gelişimsel evrelerine bağlı olarak deđiŖkenlik gösterebilmektedir.¹⁰ Çocukların çevrimiçi ortamlarda yasa dıŖı ve zararlı içeriklere maruz kalması, gizlilik, güvenlik ve mahremiyet haklarını ciddi biçimde tehdit etmektedir.¹¹ Bu tür içerikler, çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebileceği gibi, çocukların istenmeyen kişilerle temasa geçme riskini de artırmaktadır.¹² Siber zorbalık, çocuklara zarar verme amacı güden bireylerin (örneğin cinsel istismar veya Ŗantaj niyetinde olanların, insan kaçakçıların, suç örgütlerine eleman temin etmeye çalışanların ya da radikalleşme ve Ŗiddet yanlısı aşırı görüşleri yaymayı hedefleyenlerin) çocuklarla iletişim kurma çabaları bu riskler arasındadır.¹³

Ek olarak, çevrimiçi platformların aşırı kullanımı ve özellikle kumar gibi istismara açık içeriklerle karŖılaŖma durumu, çocukların dijital ortamlarda daha fazla tehlike ile karŖı karŖıya kalmalarına neden olmaktadır.¹⁴ Çocuklar yine diğer çocukları hedef alabilecek zorbalık veya düşmanca tavırları sergileyen failer olarak da karŖımıza çıkabilmektedir.¹⁵ Yapay zekâ destekli derin sahte teknolojiler, çocukların

⁷ European Commission and Better Internet 4 Kids, "How to Make Europe's Digital Decade Fit for Children and Young People? A Report from Consultation with Children and Young People", 2021, s. 23-27 ["Avrupa Komisyonu Çocuklarla İstiŖare Raporu"],

⁸ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 1.

⁹ Julia Davidson/Mary Aiken/Anne Gekoski/Kirsty Phillips/Ruby Farr, "Research on Protection of Minors: A Literature Review and Interconnected Frameworks: Implications for VSP Regulation and Beyond" *University of East London Institute for Connected Communities*, 2021.

¹⁰ Davidson/Aiken/Gekoski/Phillips/Farr, s. 24; Avrupa Komisyonu Çocuklarla İstiŖare Raporu, s. 22.

¹¹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 2.

¹² Komisyon Rehber İlkeleri, para. 2.

¹³ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 2.

¹⁴ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 2.

¹⁵ Davidson/Aiken/Gekoski/Phillips/Farr, s. 26.

çevrimiçi platformlarla kurdukları ilişkileri dönüştürmekte; var olan tehditleri derinleştirmekte ve çocukların mahremiyetini ihlal edebilecek yeni risk alanları yaratmaktadır.¹⁶

AB kapsamındaki çalışmada çocuklar da karşılaştıkları olumsuz durumları siber zorbalık, zararlı veya nefret içeren söylemler, çıplaklık içeren reklamlar, yabancıların yaptığı çıplak resimlerini göndermeleri yönündeki baskılar, kendine zarar verme temalı içerikler, yeme bozuklarını ön plana çıkaran içerikler, uygunsuz politik fikirler, azınlık gruplara yönelik nefret söylemleri olarak sıralamaktadır.¹⁷

Çocuklar genel itibarıyla korunmaya ihtiyaçları olduğunu ifade etmekle birlikte internette karşılaştıkları olumsuzlukları ailelerine haber vermemeyi tercih etmektedir.¹⁸ Dolayısıyla risklerin ve zararlı davranışların tespiti ve önlenmesi oldukça zorlaşmaktadır. Bu çerçevede, çocukların dijital dünyadaki güvenliği, çok boyutlu ve önleyici yaklaşımlar gerektiren kritik bir mesele olarak öne çıkmaktadır.

Araştırmalarda ortaya çıkan faydalar dikkate alındığında, bu platformların tamamen yasaklanması yerine risklerin belirlenmesi ve bu riskleri azaltacak yöntemlerin benimsenmesi daha doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir.¹⁹ Aynı zamanda Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı (ABTHŞ) m.24, çocukların esenliği için gerekli koruma ve ilgiye hakkı olduğunu belirtmekle birlikte çocukların da görüşlerini özgürce ifade edebileceklerini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, platformların çocukların erişimine tamamen engellenmesi çocukların ifade özgürlüklerinin sınırlandırılması anlamına gelecektir. Bu noktada, tamamen kısıtlayıcı olmak ve sonradan cezalandırıcı önlemler almak yerine platformların güvenli şekilde tasarlanması yönünde ilkeler geliştirilmesi önerilmekte;²⁰ Aile Bakanlığı da bu bakış açısının benimseneceğine işaret etmektedir.²¹

¹⁶ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 2.

¹⁷ Avrupa Komisyonu Çocuklarla İstişare Raporu, s. 35.

¹⁸ Avrupa Komisyonu Çocuklarla İstişare Raporu, s. 22.

¹⁹ Rony Yuria, "Beyond Safety: The Digital Environment We Owe Children" *Oxford Internet Institute*, 2025, <https://www.oii.ox.ac.uk/news-events/beyond-safety-the-digital-environment-we-owe-children/>, erişim 25.07.2025.

²⁰ ibid.

²¹ TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı, "3.12.2025 Birinci Oturum İncelenmemiş Tutanak" ["TBMM Tutanak"], s. 3.

B. Hukuki Reform İhtiyacı ve DHT Bağlamında AB'nin Platform Düzenlemeleri

Türkiye'de çocukların çevrimiçi platformlarda güvenliğinin sağlanması için çalışmalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanan 2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nda çocukların dijital ortamların risklerinden korunması ve gelişimlerinin desteklenmesi ile çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek içeriklerden korunması ana başlıkları altında stratejiler ve bunları gerçekleştirmekle sorumlu kurumlar belirlenmiştir.²² Hukuken bağlayıcı olmamakla birlikte, Cumhurbaşkanının da imzaladığı on üç maddeden oluşan Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi adıyla imza kampanyası başlatılmıştır.²³

Yukarıda TÜİK verileriyle de ortaya konduğu üzere, sosyal medyaya erişim, çocukların internet kullanım nedenlerinin başında gelmemesine ve hatta en öncelikli kullanım nedeni olmamasına rağmen mevzuatımızda çocuklara yönelik platform düzenlemeleri ağırlıklı olarak sosyal ağ sağlayıcıları özelinde ilerlemiştir.²⁴ Türk hukukunda çocukların çevrimiçi platformlarda korunmasına yönelik özel düzenlemeler bulunmamakta, kişisel verilerin ve çocukların korunması ile internetin düzenlenmesine ilişkin genel düzenlemeler uyarınca hareket edilmektedir. Bununla birlikte, AB mevzuatıyla uyum çalışmaları kapsamında platform düzenlemeleri bakımından küresel düzeyde en kapsamlı ve detaylı düzenleme olarak nitelendirilebilecek DHT'nin temel alınması muhtemeldir. Bu doğrultuda DHT'nin incelenmesi, eksilerinin ve artılarının değerlendirilmesi mevzuatımızda yapılacak değişikliklere ışık tutması açısından önem arz etmektedir.

AB düzenlemeleriyle uyum çalışmalarının yanında, DHT m. 2(1)'de belirlendiği üzere tüzüğün uygulama alanı araçların merkezinden bağımsız olarak hizmet alıcılarının AB'de yerleşik olmasına göre belirlenmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'de kurulan bir aracı hiz-

²² Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Aile Bakanlığı), "2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı" ["Aile Bakanlığı Strateji Belgesi"], s. 142-147.

²³ Enstitü Sosyal, "Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi", <https://enstitusosyal.org/imza>, erişim 8.12.2025.

²⁴ Bkz. Bölüm V.

met sağlayıcının AB vatandaşlarına hizmet sunması durumunda DHT uygulama alanı bulacağından DHT'yi takip etme zorunluluğu doğmaktadır.

DHT, aracı hizmetlerde iç pazarın düzgün çalışması adına güvenli, öngörülebilir ve güvenilir çevrimiçi ortam yaratma amacı taşımaktadır. DHT, bir yandan inovasyonu desteklerken öte yandan ABTHŞ'de sayılan temel hakları korumayı amaçlamakta, bu doğrultuda özellikle yasadışı içeriklerle mücadele ederken ifade özgürlüğü, ekonomik özgürlük, ayrımcılık yasağı, tüketici ve çocukların haklarını korumayı taahhüt etmektedir.²⁵

DHT uyarınca, çocukların erişebildiği çevrimiçi platform sağlayıcıları, hizmetlerinde çocukların yüksek düzeyde mahremiyet, emniyet ve güvenliğini sağlamak için uygun ve orantılı tedbirleri uygulamaya koymak zorundadır.²⁶ DHT ile getirilen çocuklara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesinde yol göstermesi için rehber ilkeler yayımlayabileceği düzenlenmiştir.²⁷ DHT aynı zamanda, Komisyon'a Avrupa ve uluslararası standardizasyon kuruluşları tarafından geliştirilen gönüllülük esasına dayalı standartların geliştirilmesi ve uygulanmasında aktif rol yüklemektedir.²⁸ Bu standartlar arasında çocukların çevrimiçi ortamda korunması da sayılmıştır.²⁹ Bu doğrultuda Komisyon Rehber İlkeleri hazırlanmıştır.

Bu ilkeler platformların DHT'deki yükümlülükleriyle uyum sağlamaları amacıyla geliştirilen ve bağlayıcı olmayan öneriler niteliğindedir. Komisyon Rehber İlkeleri'ni takip etmek gönüllü olmakla birlikte platformların DHT'den kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirip getirilmediklerini ölçerken referans noktası oluşturmakta ve üye devletlerin kanunları AB hukukuyla tutarlı şekilde uygulamalarına yardımcı olmaktadır.³⁰ Bununla birlikte, gönüllük esasına dayanmasına rağmen Komisyon, Rehber İlkelerine uyum çerçevesinde Snapchat,

²⁵ DHT, m. 1(1); DHT, Dibace para. 3.

²⁶ DHT, m. 28(1).

²⁷ DHT, m. 28(4).

²⁸ DHT, m.44.

²⁹ DHT, m.44(1)(j).

³⁰ European Commission, "Guidelines Under the Digital Services Act", <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/dsa-guidelines>, erişim 12.12.2025.

YouTube, Apple App Store ve Google Play'den yaş belirleme sistemleri ile çocukların yasadışı ürünlere erişimini engelleme yöntemlerine dair bilgi talebinde bulunmuştur.³¹ Komisyon'un bu yaklaşımı nedeniyle Rehber İlkelerin daha yakından takip edilmesi gerekliliği doğmaktadır.

DHT kapsamında çocukların korunması bakımından uygulama tüzüğü (*implementing regulation*) veya yetki devrine dayanan tüzük (*delegated regulation*) çıkarılmamıştır.³² Şeffaflık yükümlülüklerinin ye-

---

³¹ European Commission, "Commission Scrutinises Safeguards for Minors on Snapchat, Youtube, Apple App Store and Google Play Under the Digital Services Act", <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-scrutinises-safeguards-minors-snapchat-youtube-apple-app-store-and-google-play-under>, erişim 12.12.2025.

³² Çıkarılan uygulama tüzükleri, DHT altındaki yükümlülüklerin yerine getirilmesinde takip edilecek usule ilişkindir. Bkz. Commission Implementing Regulation (EU) 2024/2835 of 4 November 2024 laying down templates concerning the transparency reporting obligations of providers of intermediary services and of providers of online platforms under Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council C/2024/7005 OJ L, 2024/2835, 5.11.2024 ["Implementing Regulation (EU) 2024/2835"]; Commission Implementing Regulation (EU) 2024/607 of 15 February 2024 on the practical and operational arrangements for the functioning of the information sharing system pursuant to Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council (Digital Services Act) C/2024/865 OJ L, 2024/607, 16.2.2024; Commission Implementing Regulation (EU) 2023/1201 of 21 June 2023 on detailed arrangements for the conduct of certain proceedings by the Commission pursuant to Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council ('Digital Services Act') C/2023/3946 OJ L 159, 22.6.2023. Çıkarılan yetki devrine dayanan tüzükler de benzer şekilde verilerin araştırmacılarla paylaşılması, platformların denetimi ve para cezalarının uygulanmasına yöneliktir. Bkz. Commission Delegated Regulation (EU) 2025/2050 of 1 July 2025 supplementing Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council by laying down the technical conditions and procedures under which providers of very large online platforms and of very large online search engines are to share data with vetted researchers C/2025/4340 OJ L, 2025/2050, 9.10.2025; Commission Delegated Regulation (EU) 2024/436 of 20 October 2023 supplementing Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council, by laying down rules on the performance of audits for very large online platforms and very large online search engines C/2023/6807 OJ L, 2024/436, 2.2.2024; Commission Delegated Regulation (EU) 2023/1127 of 2 March 2023 supplementing Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council with the detailed methodologies and procedures regarding the supervisory fees charged by the Commission on providers of very large online platforms and very large online search engines (Text with EEA relevance) C/2023/1257 OJ L 149, 9.6.2023.

rine getirilmesinde takip edilecek taslakta çocuklara ilişkin risklerin de ayrı kategorilerde belirtilmesi öngörülmüştür.³³ Bu makalenin yazımı sırasında Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), DHT'nin çocuklara ilişkin 28. maddesine dayanarak henüz bir karar vermemiştir. Bununla birlikte, çocukların korunması AB'de de öncelikli alan olarak belirlenmiştir.³⁴ Dolayısıyla ilerleyen dönemde DHT'nin uygulanması ve yorumlanmasıyla birlikte çıkarılacak düzenlemeler, yeni ilke ve davranış kuralları ile mahkeme kararları çocukların korunmasında alınması gereken tedbirlere ışık tutacaktır.

Bunlara ek olarak, DHT m. 2(3) ve m. 2(4) uyarınca DHT, dijitalleşmeye ilişkin birçok düzenleme ile paralel uygulama alanı bulmaktadır. Bunlar arasında Genel Veri Koruma Tüzüğü (GVKT)³⁵, E-ticaret Direktifi,³⁶ Haksız Ticari Uygulamalar Direktifi (HTUD)³⁷ ve Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi³⁸ de bulunmaktadır. Yatay bir düzenleme olarak nitelendirilen DHT diğer düzenlemelerin kapsamındaki platformların da uymasını gerektiren usule ilişkin düzenlemeler

³³ Implementing Regulation (EU) 2024/2835.

³⁴ European Commission, "Executive Vice-President Virkkunen Opens Safer Internet Forum Focusing on Age-Appropriate Use of Internet", <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/executive-vice-president-virkkunen-opens-safer-internet-forum-focusing-age-appropriate-use-internet>, erişim 25.07.2025; European Board for Digital Services, "Annual Work Plan Q4/2025-Q4/2026" ["EBDS Yıllık Plan"], s. 1-2.

³⁵ European Parliament and Council, "Regulation (EU) 2016/679 of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)" OJ L 119, 4.5.2016 ["GVKT"].

³⁶ European Parliament and Council, "Directive 2000/31/EC of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market" ('Directive on electronic commerce') OJ L 178, 17.7.2000 ["E-ticaret Direktifi"].

³⁷ European Parliament and Council, "Directive 2005/29/EC of 11 May 2005 concerning unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market and amending Council Directive 84/450/EEC, Directives 97/7/EC, 98/27/EC and 2002/65/EC of the European Parliament and of the Council and Regulation (EC) No 2006/2004 of the European Parliament and of the Council ('Unfair Commercial Practices Directive')" OJ L 149, 11.6.2005 ["HTUD"].

³⁸ European Parliament and Council, "Directive 2010/13/EU of the of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)" OJ L 95, 15.4.2010.

getirmekte, esasa iliŖkin konuları ilgili diğer AB dzenlemeleriyle üye devletlerin milli hukukuna bırakmaktadır.³⁹ DHT'nin diğer AB dzenlemeleriyle benzer konulara iliŖkin hükümler içermesi, ileride de ele alınacağı üzere, uygulamada çeŖitli sıkıntılara yol açmaktadır. Bu bakımdan, mevzuatımızda DHT temel alınarak yapılacak deđiŖikliklerde DHT'ye yöneltilen eleŖtirilerin de dikkate alınması önemlidir.

II. ÇOCUKLARA YÖNELİK EK ÖNLEMLERE İLİŖKİN KOŖULLAR

Çocuklara iliŖkin ek önlemler, DHT uyarınca çocuklar tarafından erişilebilir çevrimiçi platform niteliği taşıyan hizmet sağlayıcılarının özen yükümlülükleri arasında sayılmıştır. Bu önlemlerin alınabilmesi için öncelikle çevrimiçi platform kavramı üzerinde durulması, ardından hizmet alıcılarının çocuk olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu bölümde, ilk olarak çevrimiçi platform kavramı ve DHT'de bu platformlara yönelik özen yükümlülüğü dzenlemeleri ele alınacak, çocuklar tarafından erişilebilirliğin tespitinde faydalanan varsayım ve teknik önlemlere değinilecektir. Sonrasında orantılı ve uygun önlemlerden ne anlaşılması gerektiği değerlendirilecektir.

A. DHT Uyarınca Çevrimiçi Platform Kavramı ve Özen Yükümlülüğü Ŗeması

DHT, AB'nin E-ticaret Direktifi gibi benzer dzenlemelerinin devamı olarak aracı hizmet sağlayıcılarını sadece iletim, ön belleğe alma ve yer sağlama hizmetleri olarak üç ana başlıkta toplamıştır.⁴⁰ DHT, her bir grup aracı hizmet sağlayıcının uyması gereken yükümlülükleri aşamalı olarak belirlemiştir. Bu Ŗemaya göre, sadece iletim, ön belleğe alma ve yer sağlama hizmetlerinin ortak olarak uyması gereken yü-

³⁹ DHT'nin usul ağırlıklı olması eleŖtirilmektedir. Rachel Griffin, "Procedural Fetishism in the Digital Services Act", *European Journal of Legal Studies*, 2025, C. 16, s.31. Bir diğer eleŖtiri, DHT'nin diğer AB dzenlemeleriyle birlikte uygulanmasının birtakım çatışmalar ve uygulama zorlukları doğurduğu yönündedir. From Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee, "Report on the application of Article 33 of Regulation (EU) 2022/2065 and the interaction of that Regulation with other legal acts" COM(2025) 708 final 17.11.2025, s.10.

⁴⁰ DHT, m. 4 - m.6.

kümlülükler haricinde yer sağlama hizmetlerinin ve bu hizmetlerin alt gruplarının kademeli olarak uyması gereken yükümlülükler bulunmaktadır.

Yer sağlama hizmetleri arasında kullanıcıların günlük olarak belki de en çok temas kurduğu internet siteleri, bloglar, alışveriş siteleri, sosyal medya platformları, arama motorları gibi uygulamaları kapsayan çevrimiçi platformlar bulunmaktadır. Çevrimiçi platformların alt kategorisi olarak ifade edebileceğimiz, çok büyük çevrimiçi arama motorları (*very large online search engines*) ile çok büyük çevrimiçi platformlar (*very large online platforms*), DHT'nin yükümlülük şemasında en sıkı yükümlülükler uyması gereken grubu oluşturmaktadır.⁴¹

Çok büyük çevrimiçi arama motoru veya çok büyük çevrimiçi platform olarak belirlenmemiş olsa dahi çocuklar tarafından erişilebilir tüm çevrimiçi platformların uyması gereken özen yükümlülükleri arasında çocukların çevrimiçi ortamda korunması da yer almaktadır.⁴² Çok büyük çevrimiçi arama motoru veya çok büyük çevrimiçi platformlar ise bu yükümlülükler ek olarak risk değerlendirmesinde hizmetlerinin çocuklara yönelik etkilerini belirlemek gibi bazı tedbirler almak zorundadır.⁴³ Teknik, ticari, harici ve organizasyonel olabilen bu tedbirler sınırlı olarak sayılmamıştır.⁴⁴ Örnek olarak, çocuklar bakımından yaş belirleme mekanizmalarının olması alınabilecek teknik tedbirlerdendir.⁴⁵

Çocukların erişebildiği bu tür çevrimiçi platform sağlayıcıları çocuğun üstün yararı, verilerin ve mahremiyetin korunması ile ayrımcı-

⁴¹ Avrupa Birliği'nde aktif hizmet alıcısı sayısı ortalama 45 milyon ve üzeri olan çevrimiçi platformlar ve çevrimiçi arama motorları Avrupa Komisyonu tarafından Çok büyük çevrimiçi arama motoru veya çok büyük çevrimiçi platform olarak belirlenebilmektedir. DHT, m. 33(1). Belirlenen çok büyük çevrimiçi arama motoru ve çok büyük çevrimiçi platformların listesi Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanmaktadır. European Commission, "Supervision of the Designated Very Large Online Platforms and Search Engines Under DSA", 2025, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/list-designated-vlops-and-vloses>, erişim 14.07.2025.

⁴² DHT, m. 28.

⁴³ DHT, m. 34(1)(d), m. 35(1)(j); Dibace para. 81-83.

⁴⁴ Folkert Wilman/Saulius Lukas Kalėda/ Paul-John Loewenthal, *The EU Digital Services Act: A Commentary*, Oxford University Press, Oxford 2024, s. 268.

⁴⁵ Wilman/Kalėda/Loewenthal, s. 268. Bkz bölüm III.B.2.

lık yasağını gözeterek eŖitli  nlemler almak zorundadır. Bu  nlemler arasında aray zlerinin varsayılan ayarlarını çocukların mahremiyet ve güvenliklerini sağlayacak Ŗekilde tasarlamak, çocukların korunmasına yönelik davranıŖ kurallarına katılım sağlamak ve çocukların korunmasına yönelik standartlar benimsemek bulunmaktadır.⁴⁶ Bu  nlemler IV. Bölümde detaylandırılacaktır.

B. Platformların ocuklar Tarafından EriŖilebilir Olması

DHT, aracı hizmet sağlayıcılarının kullanıcılarını geniŖ Ŗekilde “hizmet alıcısı” olarak tanımlanmaktadır. Hizmet alıcıları, aracı hizmetleri kullanan herhangi bir gerçek veya tüzel kiŖi olabilir.⁴⁷ Dolayısıyla, henüz ergin olmayan çocukların da aracı hizmetlerden faydalanan hizmet alıcısı olmalarının önünde bir engel bulunmamaktadır.⁴⁸ DHT m. 28(1) uyarınca çocukların eriŖebildiđi evrimii platform sağlayıcıları, çocukların emniyetini, güvenliğini ve mahremiyetini yüksek düzeye sağlamak adına orantılı ve uygun önlemleri almalıdır. Bu hükme göre, platformun çocuklar tarafından eriŖilebilir olması esas alınmıŖ ancak platformun çocuklar tarafından eriŖilip eriŖilmediđinin nasıl tespit edileceği belirtilmemiŖtir. Bu bölümde ilk olarak hizmet alıcılarının ocuk olup olmadığının belirlenmesinde dayanan varsayımlara değinilecek, ardından hizmet alıcılarının yaŖlarının belirlenmesinde teknik adımlar ele alınacaktır.

1. Hizmet Alıcısının ocuk Olduğuna Dair Varsayımlar

DHT’te küçük/ocuk (*minor/child*) kavramı tanımlanmamıŖtır ancak diğer AB düzenlemeleri ve  ye devletlerin kanunları dikkate alındığında bu terimden on sekiz yaŖın altındaki kiŖilerin anlaŖılması gerektiği ifade edilmektedir.⁴⁹ DHT’nin Dibacesinde hizmet alıcısının ocuk olup olmadığının belirlenmesinde yol gösterici bazı unsurlara yer verilmiŖtir. Buna göre, evrimii platformun hüküm ve koŖulları

⁴⁶ DHT, Dibace para. 71.

⁴⁷ DHT, m. 3(b).

⁴⁸ DHT bakımından ‘hizmet alıcısı’ tanımı çocukları dıŖlamamaktadır. Ancak ocukların s zleŖmesel düzeydeki ehliyeti ve platforma üyelik ya da eriŖim koŖulları, ilgili  ye devlet hukukuna ve platformun yaŖ politikalarına göre değerlendirilmelidir.

⁴⁹ Wilman/Kal da/Loewenthal, s. 221.

nın çocukların hizmeti kullanmasına imkân vermesi, sunulan hizmetin çocuklara yönelik olması veya ağırlıklı olarak çocuklar tarafından kullanılması, sağlayıcının bazı hizmet alıcılarının küçük yaşta olduğunun farkında olması durumlarında, platformun çocuklar için erişilebilir olduğu kabul edilebilecektir.⁵⁰

Birinci senaryoda, platformun hüküm ve koşullarının, çocukların sunulan hizmetten faydalanmasına izin vermesi, çocuklar tarafından erişilebildiğine dair varsayımı kuvvetlendirdiğinden platformun önlem almasını gerektirmektedir. Bunun aksine, hüküm ve koşullarda çocukların kullanımına izin verilmese bile etkili önlemler alınmazsa çevrimiçi platformun hâla çocuklar tarafından erişilebileceği göz ardı edilmemelidir.⁵¹ Dolayısıyla, platformlar sadece hüküm ve koşulları uygun şekilde hazırlamakla yetinmemeli, çocukların erişiminin öngörüldüğü durumda onları korumak, çocukların erişiminin istenmediği durumda ise erişimlerini engellemek adına etkili önlemler almalıdır. İkinci senaryoda olduğu gibi hizmetin çocuklara yönelik olduğu veya ağırlıklı olarak çocuklar tarafından kullanıldığı durumlarda da çocukların platforma erişebileceği varsayımıyla hüküm ve koşullar dışında ek koruma tedbirlerinin alınması gerekecektir.

Üçüncü senaryoda ise platformun sunduğu hizmeti çocukların kullandığının farkında olması veya olduğunun varsayılması söz konusudur. Platformun çocuklar tarafından kullanıldığı çeşitli şekillerde anlaşılabilir veya böyle olduğu varsayılabilir. Bunlardan ilki, platformun hizmet alıcılarının yaşlarından haberdar olmasıdır. Bununla birlikte, DHT m. 28(3)'te çocukların korunmasına ilişkin yükümlülük-

⁵⁰ DHT, Dibace para. 71. AB'nin benimsediği bu bakış açısının aksine, ABD federal mahkemesi, Ohio eyaletinin çıkarmış olduğu yasanın anayasallığını incelerken yasada belirtilen 'çocukların hedeflendiği' veya 'çocuklar tarafından erişiminin beklenmesinin makul olduğu platformlar' ifadelerinin ucunun çok açık olduğunu ifade etmiştir. Söz konusu yasada, DHT'de olduğu gibi birtakım varsayımlar geliştirilmiş olsa da bunların tanımsız olduğunu tespit etmiştir. Bu varsayımlar, konu, dil, tasarım unsurları, görsel içerik, anime karakterlerin veya çocuklara yönelik aktiviteler, müzik veya diğer ses içerikleri, modellerin yaşı, çocuk ünlüler veya çocuklara hitap eden ünlülerin varlığı, reklamlar, kullanıcı oluşumuna yönelik ampirik kanıtlar, hedeflenen kullanıcılara yönelik kanıtlardır. *NetChoice LLC v. David Yost* (Attorney General), US District Court for the Southern District of Ohio Eastern Division, Case No. 2:24-cv-00047, s. 19.

⁵¹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 6.

lerin yerine getirilmesinin platformların ek kişisel veri işlemlerine yol açmaması gerektiği ifade edilmiştir. Ancak platform, hizmet alıcılarının yaşlarını gösteren kişisel verilerini başka amaçlarla zaten işlemiş olduğu için bu bilgiye sahipse verileri korumak adına gerekli önlemleri almak zorundadır.⁵²

Komisyon Rehber İlkeleri, bazı hâllerde platformların çocuklar tarafından erişilebilir kabul edilmesi ve bu doğrultuda gerekli önlemler alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu durumlar, çevrimiçi platformun çocuklar tarafından kullanıldığı bilinen diğer sitelerle benzer hizmetler sunması, platformun çocuklara reklamının yapılması veya platformun yaptırdığı araştırma neticesinde hizmetlerinin çocuklar tarafından kullanıldığının bilinmesi olarak örneklendirilmektedir.⁵³

Komisyon Rehber İlkeleri, alınacak önlemlerin belirlenmesi adına platformun çocuklar tarafından ne derece erişilebileceğinin ve erişildiğinde ortaya çıkabilecek olumsuz etkilerin risk değerlendirmesinin yapılması önermektedir.⁵⁴ Çok büyük çevrimiçi arama motorları ve çok büyük çevrimiçi platformlar için bu değerlendirme, zorunlu sistemik değerlendirmenin bir parçası olarak yapılmalıdır.⁵⁵

2. Hizmet Alıcısının Çocuk Olduğunun Belirlenmesinde Takip Edilebilecek Teknik Yöntemler

Aşağıda detaylandırılacağı üzere birçok sosyal medya platformunda asgari yaş on üç olarak belirlenmiş olmasına rağmen bu yaş altındaki çocukların da platformlara eriştiği tespit edilmiştir.⁵⁶ Bu durumda platformlara erişen hizmet alıcılarının yaş tespitinin daha doğru şekilde yapılabilmesi için varsayımlar haricinde teknik yöntemlere başvurulması gerekebilecektir.

Çevrimiçi platformlar öncelikle platformun veya belli hizmetlerinin çocuklara zarar verebilecek özelliklerini tespit ederek kullanıcıların yaş-

⁵² DHT, Dibase para. 71.

⁵³ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 7.

⁵⁴ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 18.

⁵⁵ DHT, m. 34(1)(b).

⁵⁶ Davidson/Aiken/Gekoski/Phillips/Farr, s. 13. Yapılan bir çalışmada ergenlerin çoğunlukta olduğu, ancak 12 yaş altında kullanıcıların da olduğu belirlenmiştir. bkz. Avrupa Komisyonu Çocuklarla İstisare Raporu, s. 21.

larını belirlemenin gerekli olup olmadığına karar vermelidir. Yaşın belirlenmesi gerektiğine karar kılınırsa, yaş belirleme yönteminin de özenle seçilmesi gerekir. Hizmetin içeriği ve çocuğun maruz kalabileceği olası riskleri en aza indireyecek, doğru sonuçlar veren, güvenli, dayanıklı, ayrımcılığa sebebiyet vermeyen, orantılı ve haklara en az müdahaleci yöntemin seçilmesi gerekmektedir.⁵⁷ Komisyon Rehber İlkeleri, yaş belirleme ve erişim sınırlamasının diğer tedbirleri tamamlayacak ancak onların yerine geçmeyecek şekilde uygulanmasını önermektedir.⁵⁸

Yaş belirlemede kişinin kendi beyanına dayanılabilir, yaş tahmininde bulunulabilir veya yaşın çeşitli yöntemlerle onaylanması sağlanabilir. Kişinin kendi beyanına dayalı belirlemede, hizmet alıcısının platforma kaydolarken veya hizmetlerinden faydalanırken doğum tarihi girmesi veya belli bir yaşın üstünde olduklarını onaylaması istenir. Kişinin kendi beyanı özellikle doğruluk ve dayanıklılık şartlarını tam olarak sağlamadığı için uygun bir yaş belirleme yöntemi olarak görülmemektedir.⁵⁹

Yaş tahmini, bağımsız yöntemlerin bir araya gelmesiyle yapılabilir. Bu yöntem, kullanıcının belli bir yaşta veya yaş aralığında olduğu yahut belirlenen yaşın altında veya üstünde olduğunun tahminine dayanır. Yaş tahmini, platformun kullanılmasından kaynaklanan riskin yaş onaylaması yöntemi kadar yüksek olmadığı ancak hiçbir yaş belirleme mekanizması getirilmemesine müsaade edilmeyecek kadar yüksek olduğu durumlarda tercih edilmelidir.⁶⁰ Örneğin, hüküm ve koşullarda ya da diğer sözleşmelerde kullanıcının asgari yaş sınırının 18'in altında olduğu (hüküm ve koşullarda "platformun kullanılması için en az 16 yaşında olunmalıdır" ibaresinin yer alması gibi) durumlarda, platformun çocukların kullanımı için güvenli olduğunu varsaydığını göstermektedir.⁶¹ Bu durumda yaş tahmini yönteminin benimsenmesi uygun olabilecektir.

⁵⁷ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 31.

⁵⁸ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 31.

⁵⁹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 52. Bu yönde Birleşik Krallık'ın iletişim alanındaki düzenleme ve rekabet kurumu Ofcom (Office of Communications) da kişinin kendi beyanını yeterli düzeyde güvenli görmemektedir. Ofcom, "Guidance on Highly Effective Age Assurance and Other Part 5 Duties", 16.01.2025, para. 4. 19 ["Ofcom Yaş Onaylama Rehberi"].

⁶⁰ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 47.

⁶¹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 47.

Yaş onaylanması ise kullanıcının yaşının kesin olarak bilinmesini gerektiren durumlarda yapılmalıdır. Kanunların çevrimiçi platformdaki hizmet veya ürünlere erişimine dair asgari yaş sınırı getirmiş olması, kanunlar tarafından belirlenmemiş olsa da hüküm ve koşulların ya da diğeri sözleşmesel yükümlülüklerin kişinin on sekiz yaş üstünde olmasını gerektirmesi ve çevrimiçi platformun çocuklara risk oluşturabileceğini tespit ettiği diğeri durumlarda yaşın tam olarak bilinmesi gerektiğinden bahsedilebilir.⁶² Böyle bir gereklilik yoksa daha az müdahaleci olduğundan yaş tahmini yöntemiyle yetinilmelidir. Yaş onaylaması, fiziksel belirteçler, onaylanmış kaynaktan alınan kimlik verileri, resmi kimliklerin kullanılması gibi yöntemlerle yapılabilmektedir. AB’de yakın dönemde devreye girecek olan Dijital Cüzdan uygulamasının da bu yönde kullanılacağı belirtilmektedir.⁶³ Bu amaçla Komisyon, Dijital Cüzdan uygulamasıyla uyumlu çalışmak üzere yaş doğrulaması yol haritası (*age verification blueprint*) yazılımı oluşturarak pilot uygulamasına başlamıştır.⁶⁴ Kullanıcılar uygulama üzerinden doğum tarihi gibi kişisel bilgilerini girerek yaş doğrulaması yapmakta ancak platformlarla sadece yaş sınırının üstünde olduğuna dair ibare paylaşılmaktadır.

AB dışından örnek olarak Avustralya’da kanunla sosyal medya kullanıcılarına getirilen on altı yaş sınırı,⁶⁵ yaş onaylamasını gerektiren yöntemlere örnektir. Avustralya’da çıkarılan kanunda herhangi bir yöntem belirtilmemekle birlikte devlet tarafından verilen kimlik veya elektronik kimliklerin kullanılması ve gereğinden fazla verinin toplanması yasaklanmaktadır.⁶⁶

Birleşik Krallık, çocuklar için zararlı olabilecek intihara, yeme bozukluklarına, kendine zarar vermeye yönlendiren içerikler veya por-

⁶² Komisyon Rehber İlkeleri, para. 37.

⁶³ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 39-46.

⁶⁴ European Commission, “Commission Makes Available an Age-Verification Blueprint” <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-makes-available-age-verification-blueprint>, erişim 13.12.2025; European Commission, “Commission Releases Enhanced Second Version of the Age-Verification Blueprint” <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-releases-enhanced-second-version-age-verification-blueprint>, erişim 13.12.2025.

⁶⁵ Australia Online Safety Amendment (Social Media Minimum Age) Bill 2024 [“Avustralya Sosyal Medya Yasası”], Schedule 1, Part 1, 2.

⁶⁶ Avustralya Sosyal Medya Yasası, Schedule 1, Part 1, 63DA, 63DB.

nografik öğeler barındıran sitelerin 25 Temmuz 2025 itibariyle yaş belirlemesi teknolojilerini getirmesini zorunlu tutmaktadır.⁶⁷ AB ile benzer şekilde Birleşik Krallık otoriteleri de açık bankacılık, fotoğraf-kimlik eşleştirmesi, yüz tanıma teknolojisi, mobil ağ operatörleri üzerinden doğrulama, kredi kartı veya e-posta üzerinden doğrulama gibi yüksek düzeyde etkili olan yaş belirleme teknolojilerini benimsemektedir.⁶⁸

En net sonuçların alınabileceği yaş onaylaması yöntemi dâhil, yaşın belirlenmesinde hata yapılması söz konusu olabilir. Örneğin, yaş sınırının üstünde olan bir erişkin çocuk olarak belirlenebilirken, çocuklar da yanlışlıkla yaş sınırının üstünde tespit edilmek suretiyle normalde kullanıcısı olmayacakları platforma kaydolabilir veya ek önlemlerden mahrum kalabilir. Bu durumlarda, aşağıda detaylandırılacağı üzere hizmet alıcıları, yaşın belirlenmesinde platformun hata yaptığını düşünüyorsa platforma başvurabilmelidir. Bu başvuru yönteminin DHT’de çevrimiçi platformlar bakımından zorunlu tutulan iç şikâyet mekanizmalarına entegre edilmesi Komisyon Rehber İlkeleri’nde önerilmektedir.⁶⁹

C. Orantılı ve Uygun Önlemler Alınması

Hizmet alıcısının çocuk olup olmadığı belirlendikten sonra, DHT m. 28(1) hükmü gereğince, çocukların mahremiyetini ve güvenliğini en yüksek düzeyde sağlamak için uygun ve orantılı önlemlerin alınması gerekmektedir. Hizmetin doğası, amaçlanan veya fiili kullanımı ve kullanıcı kitlesi özelinde değişkenlik göstereceğinden uygun ve orantılı önlemlerin ne olduğu her bir platform için farklı olacaktır.⁷⁰

En genel anlamıyla platformlar hizmetlerinin tasarımı, geliştirilmesi ve işletilmesinde en yüksek mahremiyet ve güvenlik standartlarını takip etmelidir.⁷¹ Bu amaçla hizmetlerini çocukların gelişimsel,

⁶⁷ Ofcom, “Online Age Checks Must Be In Force From Tomorrow”, 2025, <https://www.ofcom.org.uk/online-safety/protecting-children/online-age-checks-must-be-in-force-from-tomorrow>, erişim 25.07.2025.

⁶⁸ Ofcom Yaş Onaylama Rehberi.

⁶⁹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 48. İç şikâyet mekanizması için bkz. DHT, m. 20.

⁷⁰ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 17(a); Wilman/Kalèda/Loewenthal, s.220.

⁷¹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 17(c); Wilman/Kalèda/Loewenthal, s.220.

bilişsel ve duygusal ihtiyaçlarına göre tasarlanmalıdırlar.⁷² Çıkarılan davranış kuralları, rehber ilkeler ve standartların takip edilmesi, platformların orantılı ve uygun önlemler aldığına dair ön koşul oluşturmaktadır.⁷³

Platformlar aldıkları her önlemin çocukların hakları ve özgürlükleri üzerindeki etkisini gözetmelidir.⁷⁴ Önlemler, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS) m. 3, 12, 13 ve 17⁷⁵ ve ABTHŞ m. 24 uyarınca çocukların katılım hakları, ifade ve bilgi özgürlükleri gereksiz veya orantısız şekilde kısıtlanmayacak şekilde, çocuğun üstün yararı her aşamada gözetilerek alınmalıdır. Çocukların özellikle sosyal medya kullanımlarının kısıtlanmasında devletlerin aldıkları önlemler bu bağlamda dikkat çekmektedir.

Avustralya çocukların akıl sağlıklarını korumak ve sosyal medyanın zararlı etkilerini en aza indirmek adına çıkardığı kanunla on altı yaş ve altındakiler için sosyal medya kullanımını yasaklamıştır.⁷⁶ Belirtilen yaş sınırı altındakilerin hesap açmalarını engellemek konusunda gerekli önlemleri almayan sosyal medya platformları para cezasıyla karşılaşacaktır.⁷⁷ Çocuklar veya aileleri için benzer bir ceza öngörülmemiştir. Bu yasaklama sosyal ağ platformlarının çocuk güvenliğine yönelik tasarımlarını iyileştirmek bakımından bir adım olmasına karşın, eğitim ve arkadaşlarla bağ kurma gibi sosyal medyanın faydalarını tamamen göz ardı edebilmektedir.⁷⁸ Ek olarak, çocukların hesap açmadan sosyal ağ platformlarına erişmeleri önünde bir engel bulunmadığından yasağın ne derece etkin olacağı hakkında

⁷² Komisyon Rehber İlkeleri, para. 17(d).

⁷³ Wilman/Kaléda/Loewenthal, s.220.

⁷⁴ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 17(b).

⁷⁵ Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (Convention on the Rights of the Child, UNCRC), https://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_uamevzuat/birlesmismilletler.pdf, erişim 14.07.2025 ["BMÇHS"]. Türkiye Cumhuriyeti bu sözleşmeyi 14.09.1990 tarihinde imzalamış, sözleşme 27.10.1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

⁷⁶ Avustralya Sosyal Medya Yasası, Schedule 1, Part 1, 2. Ayrıca bkz. Yaş belirleme yöntemleri Bölüm III.B.2.

⁷⁷ Avustralya Sosyal Medya Yasası, Schedule 1, Part 1, 63D.

⁷⁸ UNICEF Australia, "Social Media Ban", https://www.unicef.org.au/unicef-youth/staying-safe-online/social-media-ban-explainer?srsId=AfmBOOrnuQ6_jw1XmdzkhEghpPNudkWeRN0x-Bqu6dWGZu6rNUldghWS, erişim 9.07.2025.

şüphe doğmaktadır. Fransa ve Hollanda da sosyal medya kullanıcıları için asgari yaşı on beş olarak belirleyen yeni yasa tasarıları gündemdedir.⁷⁹

DHT sosyal ağ tanımı yapmamaktadır. Mesajlaşma uygulamaları, oyun hizmetleri ve YouTube gibi video paylaşım platformları sosyal ağ olarak değerlendirilmemektedir.⁸⁰ Bu platformlar yasak kapsamı dışında bırakıldığından, çocukların bu platformlara kayacağı düşünülmektedir.⁸¹ Yasağın kapsamının geniş tutulması ise azınlık gruplarda (LGBTIQ+ gibi) bulunan çocukların kendilerini ifade edebilecekleri gruplara erişememesi ifade özgürlükleri açısından sorunlu görülmektedir.⁸² Çevrimiçi platform tanımı ise yaş kısıtlaması getirmek için fazla geniş kalırken, sosyal ağ kavramının dar yorumlanması yasağın etkili olmasında engel teşkil etmektedir.⁸³

AB ve Avustralya'nın karşısında platformların düzenlenmesinde daha az kısıtlayıcı bir pozisyon benimseyen ABD'de, federal mahkemelerin, çocukların sosyal ağ kullanımlarını sınırlandıran yasaların ifade özgürlüğüne aykırı olmaları nedeniyle anayasayı ihlal ettiklerine yönelik kararları bulunmaktadır. Örneğin, Ohio eyaletinde on altı yaş altındaki çocukların belli çevrimiçi platformlara erişmeden veya hüküm ve koşulları kabul etmeden önce veli ya da vasilerinin onayı almalarını zorunlu tutan kanun, mahkeme tarafından anayasaya aykırı

⁷⁹ Oceane Duboust, "Macron in Favor of Europe-Wide Social Media Age Restriction for Teens Under 15", Euronews, 2024, <https://www.euronews.com/next/2024/04/27/macron-in-favour-of-europe-wide-social-media-age-restriction-for-teens-under-15>, erişim 7.7.2025; Euronews, "Dutch Government Says Children Under Age 15 Should Not Use Social Media, Citing Health Impacts", 2025, <https://www.euronews.com/next/2025/06/18/dutch-government-says-children-under-age-15-should-not-use-social-media-citing-health-impacts>, erişim 7.7.2025.

⁸⁰ Sarah Eskens, "Regulating Social Media for Teenagers: A Definitional Minefield", <https://verfassungsblog.de/regulating-social-media-for-teenagers/>, erişim 14.12.2025.

⁸¹ Jasmine Fardouly, "Potential Effects of the Social Media Ban in Australia for Children Younger Than 16 Years", *The Lancet Digital Health*, 2025, C.7, S.4, e235-e236.

⁸² Eskens. Aşağıda ele alınan Reklam Kurulu kararları bu yöndeki kısıtlamanın politik olarak Türkiye'de sorun olarak nitelendirilmeyeceğine işaret etmektedir. Bkz. Bölüm V.E.2.

⁸³ Fardouly.

bulunmuŖtur.⁸⁴ Velilerin çocukları yetiŖtirme özgürlükleri karŖısında çocukların belli düzeyde ifade özgürlüğü ve bilgiye eriŖim haklarının dengelenmesi gerektiği vurgulanmuŖtur.⁸⁵

Mahkeme, söz konusu yasanın çocuklar tarafından ve çocuklara yönelik beyanların yayımlanması ve dağıtılması ile çocukların beyanda bulunmalarını veya ifadeye eriŖimlerinin kısıtlanması olmak üzere ifade özgürlüğünü etkilediğini tespit etmiŖtir.⁸⁶ Ohio eyaleti ise yasanın ifade özgürlüğünden ziyade çocukların sözleşme özgürlüğüne kısıtlama getirdiğini savunmuŖtur.⁸⁷ Ancak mahkeme, çocukların platformlarda paylaŖılan ifadelere eriŖimini sağlayan sözleşmeyi kısıtlayan yasanın sadece ticari bir iŖlem olmadığını belirtmiŖtir.⁸⁸ Ohio eyaletinin sunduğu diğer gerekçeler, çocukları platformların akıl sağlığı, veri mahremiyeti ve istismar bakımından taŖıdıkları risklere karŖı korumak ve velilerin çocuklarının bakımı ile yetiŖtirmelerinde alacakları kararları desteklemektir.⁸⁹ Mahkeme, platforma kaydolurken veli onayı aranmasının sosyal medyanın çocuklar üzerindeki riskleri azaltmakta yetersiz olacağını dolayısıyla kısıtlamanın yasanın amacıyla uyumsuz olduğunu belirtmiŖ, ancak eyaletin bu yönde etkili yasalar çıkarmasının hâla mümkün olduğunu da ifade etmiŖtir.⁹⁰ Benzer düzenlemelerin anayasallığına iliŖkin tartiŖmalar, Kaliforniya,⁹¹ Mississippi⁹² ve Utah⁹³ eyaletlerinde de devam etmektedir.

⁸⁴ *NetChoice LLC v. David Yost*, s. 25, 28. NetChoice, Google, Meta, Pinterest, Nextdoor, X, Dreamwidth'in üye olduğu ticari birliktir. NetChoice, Ohio Veli Bildirim Yasası'nı (*Ohio Parental Notification Act*) ABD Federal Anayasasının özellikle birinci ve on dördüncü deđiŖiklik maddelerine aykırılık teŖkil ettiği gerekçesiyle mahkemeye taŖımuŖtur.

⁸⁵ Bkz. *NetChoice LLC v. David Yost*, s. 25.

⁸⁶ *NetChoice LLC v. David Yost*, s. 30.

⁸⁷ *NetChoice LLC v. David Yost*, s. 42.

⁸⁸ *NetChoice LLC v. David Yost*, s. 32.

⁸⁹ *NetChoice LLC v. David Yost*, s. 42.

⁹⁰ *NetChoice LLC v. David Yost*, s. 45.

⁹¹ *NetChoice LLC v. Rob Bonta (Attorney General)*, US District Court Northern District of California San Jose Division, Case No. 22-cv-08861-BLF.

⁹² *NetChoice LLC v. Lynn Fitch (Attorney General)*, US District Court for the Southern District of Mississippi Southern Division, Case No. 1:24-cv-170-HSO-BWR.

⁹³ *NetChoice LLC v. Sean D. Reyes (Attorney General)*, US District Court for the District of Utah, Case No. 2:23-cv-00911-RJS-CMR.

Belli yaş altındaki çocukların sosyal ağlara erişiminin kısıtlanması her zaman uygun ve orantılı olmayabilir. Bunun nedenlerinin başında, sosyal ağ kavramının kapsamının doğru şekilde tespit edilememesi gelmektedir. Kavramın dar yorumlanması hâlinde çocuklar öngörülen risklere karşı korunamayacak, geniş yorumlanması hâlinde ise çocukların hizmetlere erişimi orantısız şekilde engellenerek ifade özgürlüklerinin kısıtlanması başta olmak üzere temel hakları zedelenebilecektir. Bu nedenle, çocukların çevrimiçi platformlara erişimini tamamen yasaklamak yerine sosyal ağ platformlarının çocuk dostu bir tasarıma kavuşturulması daha etkili bir yöntem olacaktır.⁹⁴

III. DHT VE KOMİSYON REHBER İLKELERİ ÇERÇEVESİNDE ÇOCUKLARA YÖNELİK KORUMALAR

Çevrimiçi platformların çocuklar tarafından erişilebildiği tespit edildikten sonra uygun ve orantılı olmak kaydıyla, DHT çerçevesinde alınması gereken veya Komisyon Rehber İlkeleri'nde alınması önerilen tedbirler bulunmaktadır. Bunlar arasında, çocukların aldıkları hizmeti anlamaları, platformdaki içeriklerin ve çocuklara yönelik öneri sistemlerinin düzenlenmesi, çocukların hüküm ve koşullara aykırı, yasadışı, zararlı ve olumsuz içerik ya da davranışlarla karşılaştıkları durumlarda kullanabilecekleri bildirim ve şikâyet mekanizmalarının oluşturulması, platformların çocukların verilerini koruması ve yaş temelli profillemeye yapmaması ile platformların tasarlanırken güvenlik ve mahremiyet ilkelerini benimsemesi bulunmaktadır. Bu bölümde sayılan bu başlıca önlemler incelenecektir.

A. Platformun Sunduğu Hizmetlerin Çocuklar Tarafından Anlaşılabilir Olması

DHT uyarınca çevrimiçi platformlar dâhil tüm aracı hizmet sağlayıcılar hüküm ve koşullarını yazmak zorundadır.⁹⁵ Hüküm ve koşullarda, hizmetin kullanımı kapsamında uygulanan kısıtlamalara yer verilmelidir. Kullanıcılar, içerik yönetiminde kullanılan algoritmik karar verme süreçleri ile insan kontrolüne dair politika, yöntem, ted-

⁹⁴ Eskens. Ayrıca bkz. Bölüm V.E.

⁹⁵ DHT, m. 14(1).

bir ve araçlar hakkında bilgilendirilmelidir.⁹⁶ Aynı zamanda, içerik hakkında platformların uyguladığı yaptırımlara karŖı i Ŗikâyet mekanizması oluŖturulması gerekmektedir.⁹⁷ Bu Ŗikâyet mekanizmasının alıŖma prensipleri ile usul kurallarının açık, sade, anlaşılır, kullanıcı dostu ve net bir dille ortaya konulması, kolay eriŖilebilir ve makine tarafından okunabilir bir formatta olması gerekmektedir.⁹⁸ Hüküm ve koŖullarda önemli bir değişiklik yapıldığında hizmet alıcıları bilgilendirilmelidir.⁹⁹

Tüm kullanıcılar için geçerli olan bu düzenlemenin yanında, platformun esas olarak çocuklara yönelik olduğu veya ağırlıklı olarak çocuklar tarafından kullanıldığı durumlarda, hüküm ve koŖullarda yer alan hizmetin kullanımına dair bilgi ve kısıtlamalar, çocuklar tarafından da anlaşılabilir Ŗekilde sunulmalıdır.¹⁰⁰ Platforma kayıt olunması isteniyorsa bu sürecin kolay olması ve kaydın neden gerekli olduğunun anlatılması, istedikleri zaman hesaplarını silebileceklerinin ve kayıt esnasında güvenlik tedbirlerinin açıklanması önerilmektedir.¹⁰¹

Hüküm ve koŖullarda ayrıca çocukların mahremiyeti veya güvenliğine zarar verebilecek davranıŖların açıklanması, platformda hangi tür davranıŖların uygun, hangilerinin yasak olduğuna iliŖkin topluluk ilkelerinin hazırlanması önerilmektedir.¹⁰² Bu kapsamdaki önlemlerden belki de en önemlisi, hizmet ve koŖulların güncel tutulması ve pratikte de uygulanıyor olmasıdır.¹⁰³

Çok büyük evrimii platformlar ve çok büyük evrimii arama motorları, risk değerlendirmelerinde çocuk haklarına yönelik riskleri de göz önünde bulundurmalıdır.¹⁰⁴ Bu nitelikteki platformlar, sundukları hizmetin tasarımı ve iŖleyiŖinin çocuklar tarafından anlaşılmasının ne derece kolay olduğunu, çocukların sağlıklarına, fiziksel, zihinsel ve

---

⁹⁶ DHT, m. 14(1).

⁹⁷ DHT, m. 14(1).

⁹⁸ DHT, m. 14(1).

⁹⁹ DHT, m. 14(2).

¹⁰⁰ DHT, m. 14(3).

¹⁰¹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 56. Platforma kaydolma aŖaması hakkında bkz. Bölüm IV.D.1.

¹⁰² Komisyon Rehber İlkeleri, para. 87.

¹⁰³ Bkz. Komisyon Rehber İlkeleri, para. 88.

¹⁰⁴ DHT, Dibace para. 81.

ahlaki gelişimlerine zarar verebilecek içeriklere hizmetleri aracılığıyla nasıl maruz kalabileceklerini dikkate almalıdır.¹⁰⁵

B. İçerik Yönetimi ile Bildirim ve Şikâyet Mekanizmalarına Yönelik Önlemler

İçerik yönetiminin ilk aşaması, yukarıda da belirtildiği üzere, hüküm ve koşullarda yasadışı içeriklerin ve hangi davranışların uygun-suz olduğuna dair açık bilgilendirme yapılmasıdır. İkinci aşamada ise platformlar, yasadışı ve uygunsuz içeriklerin belirlenmesinde izledikleri yöntemleri açıklamalıdır. Zararlı içeriklerin belirlenmesinde alınabilecek birtakım önlemler önerilmektedir. Bunlar arasında ortalama görüntüleme sayısını aşan içeriklerde 'insan' denetiminin yapılması, başka deyişle yasadışı içerik denetiminde salt otomatikleştirilmiş yöntemlerden kaçınılması, zararlı içeriklerin üretilmesi ve yayılmasında yapay zekanın kullanılmasını önleyecek mekanizmaların geliştirilmesi, zararlı içerik teşkil edebilecek anahtar kelimeleri tespit edebilecek yapay zekâ destekli sistemlerin kullanılması, bu yönde diğer platformlarla iş birliği yapılması bulunmaktadır.¹⁰⁶

DHT, hizmet alıcılarının platformu kullanırken karşılaştıkları yasadışı içerikleri şikâyet edebilecekleri 'bildirim ve eylem' adı verilen şikâyet mekanizması oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır.¹⁰⁷ Bu mekanizma kolay erişilebilir ve kullanıcı dostu olmalıdır.¹⁰⁸ Çocukların erişebileceği bildirim ve şikâyet mekanizmaları,¹⁰⁹ içerik yönetiminin sağlanması¹¹⁰ ve yaş tespitinin¹¹¹ doğru şekilde yapılmasını tesis etmektedir.

Yasadışı veya platformun hüküm ve koşullarına aykırı içeriklerin bildirilmesinde, platformların belirli uzmanlık çerçevesinde çalışan

¹⁰⁵ DHT, Dibase para. 81.

¹⁰⁶ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 2, 72.

¹⁰⁷ DHT, m. 16(1). Platformun hüküm ve koşullarına aykırılık bildirimleri de benzer mekanizmalarla gerçekleştirilmektedir. DHT, Dibase para. 51 yasadışı içerik bildirimlerinin hüküm ve koşullarına aykırılık bildirimleri kadar kolay kullanılır ve ulaşılır olması gerektiğini ifade etmektedir.

¹⁰⁸ DHT, m. 16(1); Komisyon Rehber İlkeleri, para. 61(d).

¹⁰⁹ Bölüm IV.C.

¹¹⁰ Bölüm IV.B.

¹¹¹ Bölüm III.A.2.

güvenilir iŖaretleyiciler (*trusted flaggers*) tarafından yapılan bildirimlere öncelik vermesi gerekmektedir.¹¹² Güvenilir iŖaretleyici statüsü, belirli Ŗartları taşıyan başvuruçulara üye devletlerde DHT uyarınca kurulması gereken Dijital Hizmetler Koordinatörleri tarafından verilmekte, Komisyon tarafından listelenmektedir.¹¹³ Güvenilir iŖaretleyiciler tarafından yapılan bildirimlerin ortalama kullanıcılarinkilerden daha doğru olacağı varsayılmaktadır.

İçerik bildirimleri kapsamında platformlar, uygun düŖtüđü ölçüde çocukların da bildirim, eylem ve Ŗikâyet mekanizmaları gibi DHT’de öngörülen mekanizmalara kolayca erişebilmelerini sağlamalıdır.¹¹⁴ Çocukların, platformun hüküm ve koŖullarına aykırılık teşkil eden ve mahremiyet ile güvenliklerini tehdit eden içerik ve hesapları Ŗikâyet etmelerine imkân tanınmalıdır.¹¹⁵ Hesap sahibi, asgari yaŖ sınırı altında olmamasına rağmen platformun bu yönde belirleme yapmış olması veya yaŖın yanlış belirlenmiş olması da hizmet alıcısı tarafından Ŗikâyete konu edilebilmelidir.¹¹⁶

Bunlara ek olarak, DHT uyarınca platformlar, kendilerine bildirilen veya gönüllü denetimleri sonucu yasadıŖı içerik veya platformun hüküm ve koŖullarına aykırılık teşkil ettiği tespit edilen içeriklere karŖı, erişim engelleme, yayından kaldırma, maddi kazanç elde edilmesini sonlandırma gibi kararlar alabilmektedir.¹¹⁷ Öte yandan kendisine yapılan bildirimle rağmen bu türden bir aykırılık tespit etmediği için içeriğe yönelik hiçbir iŖlem yapmayabilirler. Bu yöndeki kararların gerekçeli olarak verilmesi ve DHT’de belirtilen unsurları taşıması gerekmektedir.¹¹⁸

Platformun içerik yönetimine dair bu tür kararlarına karŖı söz konusu içerik veya hesabın sahibi ya da bildirimde bulunan hizmet alıcıları platformun kurmakla yükümlü olduğu iç Ŗikâyet mekanizma-

¹¹² DHT, m. 22(1).

¹¹³ European Commission, “Trusted Flaggers Under the Digital Services Act (DSA)”, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/trusted-flaggers-under-dsa>, erişim 25.06.2025.

¹¹⁴ DHT, Dibase para. 89.

¹¹⁵ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 75.

¹¹⁶ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 77.

¹¹⁷ DHT, m. 16.

¹¹⁸ DHT, m. 17.

larına başvurabilmektedir.¹¹⁹ Bu iç şikâyet mekanizmasının da DHT m. 20’de belirtilen koşulları sağlaması, ek olarak çocukların hakları dâhil, temel hakları gözetmesi, kolay erişilebilir olması ve platforma erişebilen en küçük yaşa uygun olması, kayıt gerektirmeyen durumlarda bu kullanıcıların erişimine de açık olması önerilmektedir.¹²⁰

Çocukların şikâyet esnasında gerekçelerini sunmalarına imkân verilmesi, şikâyetin alındığına, değerlendirme süreci ile süresine ve şikâyetin paylaşıldığı taraf/üçüncü kişilere dair bilgi verilmesi, çocukların şikâyetlerine öncelik verilerek kısa sürede ve çocukların anlayabileceği şekilde gerekçeli olarak verilmesi de şikâyet mekanizmalarının tasarımına yönelik tedbirler olarak sıralanmaktadır.¹²¹ Komisyon Rehber İlkeleri tarafından önerilen bu önlemler aslında DHT’de hâlihazırda var olan korumaların yaşa uygun şekilde uyarlanması ve ek korumaların getirilmesinden ibarettir.

DHT’de hizmet alıcıları iç şikâyet mekanizmasıyla yürütülen sürecin sonunda verilen karara karşı taraflar, bağlayıcı olmayan mahkeme dışı uyuşmazlık çözüm mekanizmalarına yönlendirilmektedir.¹²² Çocukları korumak adına, iç şikâyet ve mahkeme dışı uyuşmazlık çözüm mekanizmalarına erişim üzerinde durulmamakta, sadece genel bir ifadeyle “bildirim, eylem ve şikâyet mekanizmaları gibi DHT’de öngörülen mekanizmalara kolayca erişebilmeleri” öngörülmektedir. İç şikâyet ve mahkeme dışı uyuşmazlık çözüm yöntemlerinde her ne kadar bağlayıcı kararlar alınmıyor olsa da bu türden alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin çocuklar tarafından takip edilmesi hayli zor olacağından veli veya vasileri tarafından temsil edilmelerinin önünde teknik engellerin ortadan kaldırılması faydalı olacaktır. Bununla birlikte, DHT uyarınca sertifikalandırılmış bazı uyuşmazlık çözüm sağlayıcılarının usul kurallarında asgari başvuru yaşının on altı ile on sekiz arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir.¹²³ Bu durumda,

¹¹⁹ DHT, m. 20.

¹²⁰ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 77(b).

¹²¹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 77(b)-(f).

¹²² DHT, m. 21.

¹²³ Örneğin, sertifikalı uyuşmazlık çözüm sağlayıcılarından Appeals Centre Europe, on altı yaşındaki hizmet alıcıların uyuşmazlık çözüm mekanizmasına başvurmasına izin vermektedir. Appeals Centre Europe, “Rules of Procedure”, <https://www.appealscentre.eu/rules-of-procedure/>, erişim 15.07.2025. Adroit ise on se-

çocuklara da hizmet verecek olan, elektronik Ŗikâyet ve uyuŖmazlık yöntemlerinin yine benzer prensipler çerçevesinde kolay erişilebilir ve kullanılabilir, kuralların açık, net ve çocuklar tarafından anlaşılabilir olduğundan emin olunması gerekmektedir.

C. Profilleme Aracılığıyla Reklam Yasağı ve Öneri Sistemlerinin Düzenlenmesi

1. Profilleme Aracılığıyla Reklam Yasağı

DHT m. 28(2) profilleme aracılığıyla çocuklara yönelik reklamlara sınırlamalar getirmektedir. Bu hüküm, DHT m. 26 kapsamında platformlardaki reklamlara ilişkin düzenlemeye ve özellikle maddenin 3. fıkrası uyarınca özel nitelikli kişisel veriler kullanılarak yapılan profillemeye dayalı reklam yapma (hedeflenmiş reklamcılık) yasağına ek olarak getirilmiştir.

Yukarıda belirtildiğı üzere, DHT, GVKT ile paralel şekilde uygulanmaya devam etmektedir.¹²⁴ Bu açıdan veri sorumlusu olarak nitelendirilebilen tüm platformların GVKT uyarınca kullanıcılarının gizlilik ve güvenliğini koruma yükümlülüğü devam etmektedir.¹²⁵ Benzer yükümlülükler ve fakat farklı uygulama ve uyum mekanizmaları öngören bu iki düzenlemenin birbirleriyle ilişkisi muğlak olmakla birlikte, profilleme yasağı açısından GVKT'nin özel düzenleme olarak kabul edilmesi gerektiğı belirtilmektedir.¹²⁶ DHT, profillemenin tanımı ve kapsamını GVKT atfıyla belirlemiştir.

---

kiz yaŖ altındaki hizmet sağlayıcıların veli ya da vasileri tarafından temsil edilme şartı koŖmaktadır. Adroit, "Rules of Procedure", https://adroit.legal/rules_of_procedure/, erişim 15.07.2025.

¹²⁴ DHT, m. 2(g).

¹²⁵ ABAD güncel kararında, çevrimiçi pazaryerinin, platformunda verilen reklamlar açısından reklam verenle birlikte veri sorumlusu olarak nitelendirilebileceğini ifade etmiştir. ABAD, C-492/23, *Russmedia Digital SRL*, ECLI:EU:C:2025:935, para.64-75. DHT'nin GVKT ile ilişkisine yönelik olmamakla birlikte, platformların veri sorumlusu olarak nitelendirilebileceklerine ilişkin önemli bir karardır.

¹²⁶ Eline L. Leijten/Simone van der Hof, "Dissecting the Commercial Profiling of Children: A Proposed Taxonomy and Assessment of the GDPR, UCPD, DSA and AI Act in Light of the Precautionary Principle", *Computer Law and Security Review*, 2025, C.57, 106143, s.16.

Profilleme, GVKT m. 4(4)'e göre gerçek kişinin işteki performansı, ekonomik durumu, sağlığı, kişisel tercihleri, ilgi alanları, güvenilirliği, davranışı, konumu veya hareketleri gibi belirli kişisel özelliklerini değerlendirmek için kişisel verilerin otomatik yöntemlerle işlenmesidir. DHT, yaş sınırlaması olmaksızın tüm hizmet alıcılar bakımından GVKT m. 9(1) uyarınca ırk ve etnik köken, politik düşünceler, dini veya felsefi inançlar, ticaret birliği üyeliği, gerçek kişinin belirlenmesi için genetik ve biyometrik verilerin işlenmesi, sağlık verileri, cinsel yaşam veya yönelime yönelik verilerin işlenmesi yasaklamıştır.¹²⁷ DHT ile getirilen profilleme yasağı, özel nitelikli verinin işlenmesinin GVKT m.9(2) uyarınca yasal olduğu durumları da kapsamaktadır.¹²⁸

Hedeflenmiş reklamcılık amacıyla kişisel verilerin işlenmesi veri sorumlusunun meşru menfaatine dayansa bile kişinin rızası olmadan bu amaçla veri işlenemeyecektir.¹²⁹ Keza, GVKT m.6(1)(f) uyarınca çocuklar başta olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlükleri söz konusu olduğunda veri sorumlusunun meşru menfaati ikinci planda kalmaktadır. Bu durumda rıza alınmalıdır. GVKT m. 8 uyarınca çocuğun kişisel verilerinin rızaya dayalı işlenmesi durumunda¹³⁰ en az on altı yaşında ise çocuğun kendisi rıza gösterebilecekken, on altı yaş altındaki çocuklar için veli/vasi onayı aranmaktadır. Yaş sınırı üye devletler tarafından on üçe kadar indirilebilmektedir.

DHT çocuğun verilerinin işlenmesinde veli/vasi onayı ya da GVKT'deki kısıtlamalarla yetinmeyip çocuklar açısından da profillemeye yöntemini sınırlamaktadır. Hem çocuklara yönelik özel düzenleme hem GVKT m.9(2) kapsamında hukuka uygunluk nedenlerinin profillemeye için gerekeç oluşturulmaması nedeniyle DHT, GVKT'den daha sıkı bir çerçeve çizmektedir.¹³¹ Çevrimiçi platform sağlayıcıları, hizmet

¹²⁷ DHT, m. 26(3). Kuralın istisnaları için bkz. GVKT m. 9(2).

¹²⁸ Wilman/Kaléda/Loewenthal, s. 211.

¹²⁹ DHT, Dibace para. 68. Bu yöndeki ABAD kararı için bkz. ABAD, C-252/ 21, *Meta Platforms*, ECLI:EU:C:2023:537, para. 117- 118.

¹³⁰ Bkz. GVKT m.6(1)(a).

¹³¹ Bu yönde bkz. Pieter Wolters/Frederik Zuiderveen Borgesius, "The EU Digital Services Act: What Does It Mean for Online Advertising and Adtech?", *International Journal of Law and Information Technology*, 2025, C. 33, eaaf004, s.24. DHT ile benzer şekilde çocuklara ilişkin profillemeye yasağı Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi'nde de yer almaktadır. Ancak bu direktifin kapsamı DHT'den daha dar, DHT tüm çevrimiçi platformlara uygulanmaktadır.

alıcısının çocuk olduğunu ‘makul bir kesinlikle’ bildikleri durumlarda, hizmet alıcısının kiŖisel verilerini kullanarak profillemeye dayalı reklamları sunamaz.¹³² Platformun hizmet alıcısının yaŖını ‘makul bir kesinlikle’ bilmesi Ŗartı arandığından, kiŖilerin yaŖını net olarak belirleme yükümlülüğünün olmadığı belirtilmektedir.¹³³ Ancak, Komisyon Rehber İlkeleri’ne göre, baŖka amaçlarla iŖlenen kiŖisel verilerinden kullanıcının çocuk olduğu anlaŖılması, platform çocuklara hitap eden nitelikte olması veya çocuklar tarafından kullanıldığı bilinen platformlara benzer hizmetler sunması, platformun çocuklara reklamının yapılması, platformun yaptığı araŖtırmalarda çocuklar tarafından kullanıldığını tespit etmesi gibi örneklerde kullanıcının çocuk olduğunu bilmesi ‘makul’ görülmektedir.¹³⁴

Ayrıca, maddenin lafzından profillemeye yasağının sadece yaŖa iliŖkin olduğu anlaŖılmasa da bir grŖe göre bu yasağ sadece yaŖa dayalı profillemeyi kapsamakta, bunun dıŖındaki durumlar için profillemeye yapılmasında sakınca bulunmamaktadır.¹³⁵ örneğin, sosyal medya kullanıcısı çocuğun önüne yaŖından ötürü reklam çıkmazken kullanıcının baŖka bir özelliğinden yola çıkarak aynı ürünün reklamı önüne dŖmesinde bir sakınca bulunmamaktadır. Ek olarak, DHT düzenlemelere uygun Ŗekilde yapılan reklamcılık faaliyetlerine izin vermektedir.¹³⁶ Dolayısıyla, profillemeye yapmadan çocuklara reklam gösterilmesi önünde engel bulunmamaktadır.¹³⁷

Bununla birlikte, DHT’deki düzenlemeler GVKT çerçevesinde profillemeye dayalı reklamcılık ve otomatik karar mekanizmalarına itiraz hakkına halel getirmemektedir. GVKT m. 21(1) ve m. 21(2) uyarınca veri sahibi, yukarıda ele alınan GVKT m.6(1)(f) kapsamındaki iŖlemeler ve doğrudan reklamcılık faaliyeti amacıyla yapılan profillemeye durumunda itiraz hakkını kullanabilecektir. Benzer Ŗekilde, GVKT m.

¹³² DHT, m. 28(2).

¹³³ Bram Duivenvoorde/Catalina Goanta, “The Regulation of Digital Advertising Under the DSA: A Critical Assessment”, *Computer Law and Security Review*, 2023, C.51, 105860, s. 11; Leijten/Simone van der Hof, s.16; Wilman/Kalda/Loewenthal, s. 221. YaŖ belirleme yöntemleri için bkz. Bölüm III.A.2.

¹³⁴ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 7.

¹³⁵ Wolters/Borgesius, s.24.

¹³⁶ DHT, Dibase para. 67.

¹³⁷ Duivenvoorde/Goanta, s. 10.

22(1) uyarınca veri sahibi bakımından hukuki sonuçlar doğuran veya önemli etki doğuran otomatik karar verme mekanizmalarıyla yapılan profillemeye de itiraz edilebilecektir.

Çok büyük çevrimiçi platformlar ve çok büyük çevrimiçi arama motorları bakımından getirilen ek yükümlülükler arasında reklamlara yönelik şeffaflık hükümleri bulunmaktadır. Bu tür platformlar, arayüzlerinde gösterdikleri reklamlara ilişkin bazı bilgileri o reklamı gösterdikleri süreç ve son gösterim tarihinden itibaren bir sene süreyle herkese açık olacak şekilde paylaşmak zorundadır.¹³⁸ Bu bilgiler arasında reklamın içeriği, kim adına verildiği, süresi, reklamın ulaştığı toplam hizmet alıcısı sayısı ve hedeflerine göre gruplandırılmış sayısı ile reklam belli grupları hedeflediyse bu gruptaki hizmet alıcılarının belirlenmesi veya dışlanması kullanılan parametreler bulunmaktadır.¹³⁹ Çocuklara yönelik reklamlarda, hedefleme ve dağıtım kriterleri özellikle belirtilmelidir.¹⁴⁰

Burada önemli bir nokta, hizmet alıcısının çocuk olduğunun 'makul bir kesinlikle' biliniyor olmasıdır. Yukarıda açıklandığı üzere kullanıcının yaşını belirleme yöntemleri bulunmaktadır. Ancak DHT, bir adım daha ileri giderek, çocukların korunmasına ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesi adına hizmet alıcılarının çocuk olup olmadığını anlamak adına çevrimiçi platformların ek kişisel veri işlemek zorunda bırakılmamasını düzenlemektedir.¹⁴¹ Bu hükmün, GVKT m.5(1)(c)'de belirtilen veri minimizasyonu ilkesiyle bağdaştığı görülmektedir. Başka bir deyişle, yaşa dayalı profillemeye yapılarak sunulacak reklamların yasaklanmış olması, çevrimiçi platform sağlayıcısının, hizmet alıcısının reşit olup olmadığını değerlendirmek amacıyla hâlihazırda sahip olduğundan daha fazla kişisel veriyi muhafaza etmesine, elde etmesine veya işlemesine yol açmaması gerekmektedir.¹⁴²

Başka amaçlarla işlediği veri neticesinde kullanıcının çocuk olduğuna dair bilgi sahibi olması, hizmetin ağırlıklı olarak çocuklara sunulması veya hüküm ve koşullarının çocukların kullanımına izin verme-

¹³⁸ DHT, m. 39(1).

¹³⁹ DHT, m. 39(2).

¹⁴⁰ DHT, Dibase para. 95.

¹⁴¹ DHT, m. 28(3).

¹⁴² DHT, Dibase para. 71.

si gibi durumlarda hizmet alıcısının çocuk olduğunun makul olarak bilindiğinden bahsedilebilir.¹⁴³ Bu yükümlülük, çevrimiçi platform sağlayıcılarını, hizmeti kullanmasından önce hizmet alıcısının yaş bilgisini toplamaya teşvik etmemelidir.¹⁴⁴ Bu açıdan bakıldığında sırf yaş belirlemek adına veri işlenmemesi ile kullanıcının çocuk olduğunun bilinmesi gerekliliğine dair bu iki düzenlemenin çeliştiği noktalar olacaktır. Bu hükümlerin birlikte nasıl uygulanacağı ve ortaya çıkabilecek sorunlar ileride daha açık şekilde gözlemlenebilecek, Komisyon'un bu yönde önlem alması gerekebilecektir.

2. Öneri Sistemlerinin Düzenlenmesi

Öneri sistemleri, bilgilerin önceliklendirilmesinden sonra bazı parametrelere göre seçilip hizmet alıcısına sunulmasını sağlamaktadır. Öneri sistemlerinin şeffaflığı tüm çevrimiçi platformlar ve hizmet alıcıları bakımından DHT m. 27'de düzenlenmiştir. Bu hükme göre, öneri sistemlerinde kullanılan ana parametreler ve bunların hizmet alıcısı tarafından nasıl değiştirilebileceğinin, sade ve anlaşılabilir şekilde hüküm ve koşullarda açıklanması gerekmektedir. Çok büyük çevrimiçi platformlar ve çok büyük çevrimiçi arama motorlarının öneri sistemlerinde uyması gereken ek yükümlülükler de getirilmiştir.¹⁴⁵

Çocukların korunması bakımından özel bir hüküm getirmemekle birlikte, Komisyon Rehber İlkeleri, öneri sistemlerine yönelik bazı tedbirler alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu bakımdan çocukların engellilik durumları da göz önünde bulundurularak kapsayıcılığın sağlanması, çocuklar açısından uygun ve alakalı bilgilerin önerilmesi, davranışsal verilerin toplanmaması, işaretlenen veya çocuklar açısından risk teşkil eden içeriklerin önerilmemesi, yasadışı içeriğin yayılmaması adına önlemler alınması, çocuklara aynı yaş grubundan kullanıcıların veya onaylanmış hesapların önerilmesi, cümlenin tamamlanması yoluyla yapılan önerilerde çocukları riske atacak içeriklere yöneltilmemesi ilkeleri tasarımda esas alınmalıdır.¹⁴⁶

¹⁴³ DHT, Dibase para. 71.

¹⁴⁴ DHT, Dibase para. 71.

¹⁴⁵ DHT, m. 34(1), 35(1), 38.

¹⁴⁶ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 65.

D. Platformun “Tasarımda Güvenlik ve Mahremiyet” İlkesini Benimsemesi

Komisyon Rehber İlkeleri, çevrimiçi platformların DHT m. 28(1) uyarınca yükümlülüklerini yerine getirmelerinde “tasarımda güvenlik ve mahremiyet” ilkelerini gözetmeleri gerektiğini ifade etmektedir.¹⁴⁷ Bu yönde, DHT m. 25(1) de platformlara arayüzlerini hizmet alıcılarını kandıran veya manipüle etmeyecek, özgür ve aydınlatılmış karar vermelerinin önüne geçmeyecek şekilde tasarlama yükümlülüğü getirmektedir.¹⁴⁸ Çevrimiçi platformların henüz kullanılmaya başlanmadan önce, tasarım aşamasında güvenlik ve mahremiyet ilkelerini gözetmesi, sonradan oluşabilecek olumsuzlukların önceden olabildiğince öngörülüp önüne geçilmesini sağlamaktadır. Bu çerçevede, platformlarda çocukların hesap oluşturma süreçleri, varsayılan ayarların belirlenmesi, mahremiyet ve güvenliği artıracak araçların velilerin kullanımına açılması, karanlık örüntülerden ve çocukları manipüle edebilecek düzenlemelerden kaçınılması, çok büyük çevrimiçi platformlar ve çok büyük çevrimiçi arama motorlarının tasarımlarında etkili olacak risk analizleri çerçevesinde çocukları gözetmeleri gibi önlemler bu bölümde ele alınacaktır.

1. Platforma Kaydolma Aşaması

Kayıt aşaması, çocuklar dâhil tüm hizmet alıcılarını bilgilendirmek ve platformdaki güvenliği tesis etmek adına ilk aşama olarak görülebilir. Çevrimiçi platformlar hakkında çocuklarla yapılan anket çalışmasında, bazı çocuklar, hizmetlerden faydalanabilmek için hesap oluşturmak zorunda olmamayı talep etmiştir.¹⁴⁹

Bununla birlikte, kayıt veya hesabın onaylanması, çocukların güvenli, yaşlarına uygun ve haklarının gözetildiği şekilde sunulan hizmete erişmelerini sağlar. Platforma kaydolunması gerekiyorsa çocuklara kaydın neden zorunlu olduğu açıklanmalı, kayıt kolay olmalı ve bu esnada platformun kimler tarafından kullanılabileceği, yaş sınırı ve güvenlik önlemleri hakkında bilgi verilmeli ve çocukların hesapları istekleri üzerine silinebilmelidir.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 17.

¹⁴⁸ Karanlık örüntülerle ilgili açıklamalar için bkz. Bölüm IV. D.4.

¹⁴⁹ Avrupa Komisyonu Çocuklarla İstişare Raporu, s. 22.

¹⁵⁰ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 56.

2. Varsayılan Ayarlara ve Diğer Araçlara İliŖkin Önlemler

Yapılan araŖtırmalara göre çocuklar platformun sunduğu varsayılan ayarları deĐiŖtirmeme eğilimindedir.¹⁵¹ Bu nedenle, varsayılan ayarlar kullanıcıların davranıŖlarını yönlendirmede önemli bir etmen hâline gelmektedir.¹⁵² Konum paylaŖımının açık olması, platformun kullanımına herkese açık profille baŖlanması, bağlantı veya takipçi listelerinin diğer kiŖilerce görülebilir olması, dosyaların paylaŖımına izin verilmesi, canlı yayın açılması veya bu yayınlara katılabilmesi gibi varsayılan ayarlar çocukların mahremiyetini tehlikeye atabilecektir.¹⁵³ Mahremiyet endiŖelerine ek olarak, çocukların bağımlılık benzeri davranıŖları, fiziksel ve ruhsal sağlıklarının etkilenmesi de söz konusu olabilmektedir.

Çocuklar için önerilen bazı varsayılan ayarlar arasında; (i) ocukların sadece bağlantılarıyla iletiŖime ve etkileŖime geçebilmesi, (ii) bağlantıları olmayanlara çocukların profillerinin önerilmemesi, (iii) ocukların gönderilerini istediklerinde gizleyebilmeleri ve grntleyenleri sınırlayabilmeleri, (iv) bağlantılar dıŖında kimsenin gönderileri indirememesi veya ekran görüntüsünü alamaması, (v) mikrofon, konum, kamera senkronizasyonu ve takip özelliklerinin kapalı olması, (vi) otomatik oynatma ve canlı yayın açma özelliklerinin kapalı olması, bildirimlerin özellikle uyku saatlerinde kapalı olması, bildirimlerin açık olduğu saatlerde de bu bildirimlerin sadece bağlantılardan gelmesi, (vii) platformun aŖırı kullanımına yol açan beğeni sayısı, görüldü, "... yazıyor" ifadesi gibi özelliklerin kapalı olması, (viii) vücut algısı ve akıl sağlığını etkileyen filtrelerin kapalı olması, (ix) herhangi bir gönderi yapmadan veya karar vermeden önce dŖnmeye iten özelliklerin açık tutulması bulunmaktadır.¹⁵⁴

Bunlara ek olarak, yine platformun fazla kullanımına yol açarak bağımlılık geliŖtirilmesine ya da davranıŖların yönlendirilmesine neden olabilecek aŖaĐı kaydırma, kullanıcının aynı eylemi tekrarlaması

¹⁵¹ Hichang Cho/Sungjong Roh/Byungho Park, "Of Promoting Networking and Protecting Privacy: Effects of Defaults and Regulatory Focus on Social Media Users' Preference Settings", *Computers in Human Behavior*, 2019, C.101, s.1-13.

¹⁵² Cho/Roh/Park, s.1-13.

¹⁵³ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 57-58.

¹⁵⁴ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 57.

için ödüllendirme, bir eylemi gerçekleştirme için zaman kısıtlaması koyma gibi tasarımlara yönelik etkili araçlar geliştirilmesi önerilmektedir.¹⁵⁵ Bu bakımdan platformların, teknolojik ya da tasarımsal gelişmeler ışığında varsayılan ayarlarının etkili olup olmadığını düzenli olarak denetlemesi ve güncellemesi önerilmektedir.¹⁵⁶

Mahremiyet konusunda en çok eleştirilen video ve içerik paylaşım platformu TikTok'un farklı yaş aralıklarına göre varsayılan ayarları belirlemesi, DHT'nin etkilerine örnek olarak verilebilir.¹⁵⁷ TikTok, 13 yaş ve üzerinin kullanımına açıktır ve kullanıcılarını 13-15, 16-17 ve 18 yaş üzeri olmak üzere gruplandırmakta, mahremiyete yönelik farklı varsayılan ayarlar getirmektedir.¹⁵⁸ Örneğin, ilk grup (13-15 yaş) için hesaplar otomatik olarak gizli tutulmakta, sadece onaylanan kişiler videoları izleyip takip edebilmekte, diğer kişiler içeriklerle etkileşime geçememekte, doğrudan mesaj alınamamaktadır. 18 yaş altındaki kullanıcıların profilleri diğer kullanıcılara önerilmemektedir. Bu şekilde varsayılan ayarların en sıkı güvenlik tedbirlerini içerecek şekilde düzenlenmesi, çocukların korunmasına katkı sağlayacak ve belki de davranışların şekillenmesine etki ederek zararlı alışkanlıkların önüne geçebilecektir.

3. Veli ve Vasilerin Kullanabileceği Araçların Geliştirilmesi

Çocukların en yüksek düzeyde korunması adına getirilen tüm düzenlemelerin uygulanmasında veli ve vasilerin çocukların mahremiyeti, güvenliği ve çevrimiçi hareketlerini denetlemek için kullanabilecekleri yazılım, uygulama ve diğer işlevsel araçlarla desteklenmesi önerilmektedir.¹⁵⁹ Veli ve vasilere ekran süresinin veya para harcamaının sınırlanması, hesap ayarlarının yönetilmesi, çocuğun iletişim kura-

¹⁵⁵ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 57.

¹⁵⁶ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 57.

¹⁵⁷ Avrupa Komisyonu 2024'te TikTok'a DHT kapsamında çocukların korunması dâhil bazı yükümlülüklerinin yerine getirmediği gerekçesiyle işlem başlatmıştır. European Commission, "Commission Opens Formal Proceedings Against Tiktok Under The Digital Services Act", https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_926, erişim 13.12.2025.

¹⁵⁸ TikTok, "Teen Privacy and Safety Settings", <https://support.tiktok.com/en/account-and-privacy/account-privacy-settings/privacy-and-safety-settings-for-users-under-age-18#>, erişim 14.07.2025.

¹⁵⁹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 80.

bileceği hesapların görüntülenmesi ve diğer özelliklerin belirlenmesi gibi araçlar sağlanabilir.¹⁶⁰ çocukların geresiz alıŖveriŖ yapmasının önüne geçebilecek önlemler de alınmalıdır.¹⁶¹ Bu araçların kolay kullanılabilir olması, çocuğun yaŖına uygun olması, platforma eriŖilebilen tüm iŖletim sistemleri ve donanımlarda hepsinde alıŖabilmesi, deđiŖikliklerin veli/vasilere yönelik onay mekanizmasıyla yapılması, yine çocuğun üstün yararı gözetilerek ancak çocuğun haklarını da orantısız Ŗekilde kısıtlamadan kullanılması önerilmektedir.¹⁶² Ancak, veli ve vasilere tanınan bu araçlar sadece destekleyici nitelikte olmalı ve bunların tek baŖına güvenliği sağladığı dŖnlmemelidir.¹⁶³

4. Platformun Karanlık rntler İçermeyecek Ŗekilde Tasarlanması

DHT, evrimii platformların arayüzlerini hizmet alıcılarını kandırarak, manipüle edecek veya zgr ve aydınlatılmıŖ kararlarını vermelerine engel olacak Ŗekilde tasarlama, düzenleme ve iŖletmelerini yasaklamaktadır.¹⁶⁴ Hizmet alıcılarının bilinçli seçimler yapmalarını ve karar vermelerini kasıtlı olarak engelleyen veya buna yol açan bu tür uygulamalar, karanlık örüntüler (*dark patterns*) veya yanıltıcı tasarım örüntüleri (*deceptive design patterns*) olarak ifade edilmektedir.¹⁶⁵

Karanlık rntler kiŖilerin istemedikleri tercihlerde bulunmalarına veya sonuçları kendileri için olumsuz olacak iŖlemler yapmalarına neden olabilmektedir.¹⁶⁶ Karanlık rntler doğrudan kullanıcıları ma-

¹⁶⁰ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 82.

¹⁶¹ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 82.

¹⁶² Komisyon Rehber İlkeleri, para. 81.

¹⁶³ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 80.

¹⁶⁴ DHT, m. 25(1).

¹⁶⁵ Karanlık "ticari" rntlerin türleri, yayınlıkları, kullanım örnekleri ve bunlara iliŖkin düzenlemeler hakkında bkz. OECD Digital Economy Papers, "Dark Commercial Patterns," October 2022, No.336.

¹⁶⁶ Vibhav Singh/Niraj Kumar Vishvakarma/Vinod Kumar, "Unveiling Digital Manipulation and Persuasion in E-Commerce: A Systematic Literature Review of Dark Patterns and Digital Nudging" *Journal of Internet Commerce*, 2024, C.23, S.2, s. 144. Karanlık rntler veya karanlık tasarımlar farklı Ŗekillerde vücut bulabilmektedir. Genel olarak bkz. İbrahim BektaŖ/İrem Betül PektaŖ, "Karanlık Tasarımlar: Hukuki ere ve Reklam Kurulu Uygulaması" *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk AraŖtırmaları Dergisi*, C:31, S:1, 2025; Alperen Korkmaz/Taner Sönmez, "Türk Hukukunda Karanlık Tasarımlar", *AkdHFD*, 2025, C.15, S.1.

nipüle etme veya yanıltma amacı taşımaya bile kişinin bağımsızlığını ve mahremiyetini tehlikeye atabilmekte, maddi kayıplara ve ayrımcılığa yol açabilmektedir.¹⁶⁷ DHT, kişinin karar verme ve bağımsız şekilde seçim yapma imkânını elinden alan bu örüntüleri yasaklama yoluna gitmiş, bununla birlikte çocuklar için özel bir hüküm getirmemiştir.¹⁶⁸

Engellenmesi hedeflenen tasarımlar ve davranışlar arasında platformun yararına olup hizmet alıcısının çıkarına olmayan eylemlere yönlendiren tasarımlar ve görsel, işitsel ve diğer unsurlarla bazı seçeneklerin daha çok ortaya çıkarılması bulunmaktadır.¹⁶⁹ Örneğin, geri sayım yöntemiyle gereksiz aciliyet hissi yaratılması, gizli reklamlar ve duygusal manipülasyon teknikleri bu kapsamdadır.¹⁷⁰

Tüm kullanıcı gruplarının karanlık örüntülere maruz kalması söz konusu olsa da çocukların da içinde bulunduğu kırılgan gruplar bu tasarımlara karşı daha savunmasızdır.¹⁷¹ İçerik üreticileri tarafından yapılan ürün yerleştirmeleri, çocukları manipüle ederek satın alma davranışlarını tetikleyecek belli belirsiz tanıtım faaliyetleri gizli reklam yöntemleri arasında sayılabilir.¹⁷² Çocuklar üzerinde ters etki yaratabilecek ürün ve hizmetlerin reklamının yapılmaması, ücretsiz olarak sunulan uygulama ve oyunlarda, hizmetten tam olarak faydalanılabilmesi için uygulama içi satın almanın zorunlu tutulması, jeton gibi gerçek para karşılığı alınabilen aracı sanal paraların satın almada kullanılması, aşırı veya istenmeyen harcamayı ya da bağımlılığı tetikleyebilecek kumar benzeri özellikler gibi uygulamalardan kaçınılması gerekmektedir.¹⁷³

¹⁶⁷ Arianna Rossi/Rachele Carli/Marietjie W. Botes/Angelica Fernandez/ Anastasia Sergeeva/Lorena Sanchez Chamorro, "Who Is Vulnerable to Deceptive Design Patterns? A Transdisciplinary Perspective On the Multi-Dimensional Nature of Digital Vulnerability", *Computer Law and Security Review*, C:55, 2024, 106031.

¹⁶⁸ DHT, m. 25(2) uyarınca GVKT ve HTUD çerçevesindeki uygulamaların bu madde kapsamı dışında tutulmuştur. Karanlık örüntülerin birçoğunun GVKT ve HTUD kapsamında olması nedeniyle hükme getirilen bu istisna eleştirilmektedir. Genel olarak bkz. Rossi/Carli/Botes/Fernandez/Sergeeva/Chamorro.

¹⁶⁹ DHT, Dibace para. 67.

¹⁷⁰ Polona Car/Filippo Casetti, "Regulating Dark Patterns in the EU: Towards Digital Fairness" *European Parliamentary Research Service*, PE 767.191, 2025.

¹⁷¹ Rossi/Carli/Botes/Fernandez/Sergeeva/Chamorro.

¹⁷² Komisyon Rehber İlkeleri, para. 69.

¹⁷³ Komisyon Rehber İlkeleri, para. 69.

Bu yöntemleri belirlemek ve engellemek amacıyla DHT Komisyon'a, hizmet alıcısının karar vermesi gereken durumda bazı seçeneklere daha çok ağırlık verilmesi, hizmet alıcısı çoktan karar vermiş olmasına rağmen özellikle açılır pencerelerde tekrar tekrar seçim yapmasını istemesi, bir hizmeti sonlandırmanın ona kaydolmaktan daha zor hâle getirilmiş olması gibi durumların karanlık örüntüler bağlamında nasıl uygulanacağına yönelik rehber ilkeler çıkarma yetkisi vermiştir.¹⁷⁴ DHT doğrudan çocukların korunmasına yönelik bir hüküm getirmemiş olsa da, yetişkinlerin bile bağımsız karar verme yetisini etkileyen karanlık örüntülerin, çocuklar açısından bilhassa önem kazanacağı aşikardır.

Bununla birlikte, karanlık örüntülere ilişkin yasaklama HTUD ve GVKT'de de ele alınmaktadır.¹⁷⁵ DHT'nin bu iki düzenlemeyle çelişmesi muhtemel olduğundan bu düzenlemelerdeki uygulamalar DHT ile getirilen yasaklamanın dışında bırakılmıştır.¹⁷⁶ Bu üç düzenlemenin birlikte nasıl uygulanacağı, karanlık örüntünün bir kullanıcının hangi davranışını ne yönde etkilediğinin tespiti olay bazında değerlendirme gerektirdiğinden ileride DHT uyarınca verilecek karar veya çıkarılacak ilkeler ile ortaya konacaktır.¹⁷⁷

5. Platformların Risk Değerlendirmesinde Çocukların Gözetilmesi

Çok büyük çevrimiçi platformlar ve çok büyük çevrimiçi arama motorları, reklama dayalı işletme modeline dayanarak tasarlandıkları; kişilerin çevrimiçi güvenliği, ifade özgürlüğü ve çevrimiçi ticareti etkileyecek şekilde kullanılabildiklerinden DHT, bu gruba dâhil edilen platformların risk değerlendirmesi yapmalarını ve bu riskleri önleyecek tedbirler almalarını zorunlu kılmaktadır.¹⁷⁸ DHT, bu platformların sistemik risk değerlendirmelerini dört ana başlık altında toplamaktadır.

Bunlardan ilki, hizmetleri aracılığıyla yasadışı içeriğin yayılma riskidir.¹⁷⁹ İkincisi, temel haklar üzerinde gerçek veya öngörülebilir

¹⁷⁴ DHT, m. 25(3).

¹⁷⁵ HTUD m. 5, m. 7; GVKT m. 25.

¹⁷⁶ DHT, m. 25(2).

¹⁷⁷ Bu yönde bkz. Wilman/Kaléda/Loewenthal, s. 203; EBDS Yıllık Plan, s. 8

¹⁷⁸ DHT, m. 34, 35.

¹⁷⁹ DHT, m. 34(a).

olumsuz etkilerdir.¹⁸⁰ Bu haklardan özellikle insan onuru (ABTHŞ m.1), özel ve aile yaşamına saygı (ABTHŞ m.7), kişisel verilerin korunması (ABTHŞ m.8), ifade ve bilgi özgürlüğü (ABTHŞ m.11), ayrımcılık yasağı (ABTHŞ m.21), tüketicilerin yüksek düzeyde korunması (ABTHŞ m.38) ile çocuk hakları (ABTHŞ m.24) vurgulanmıştır. Bu grupta vurgulanan çocukların haklarına yönelik riskleri değerlendirirken platformlar, çocukların hizmetin tasarımını ve çalışma şeklini ne derece anladıklarını değerlendirebilir; çocukların fiziksel ve ruhsal sağlıkları, ahlaki gelişimleri üzerinde etkileri göz önünde bulundurulabilirler.¹⁸¹ Bu tür riskler, arayüzlerin tasarımlarının kasıtlı veya kasıtsız olarak çocukların zafiyetleri ve tecrübesizliklerini kullanarak bağımlılık gelişmesini içerebilmektedir.¹⁸²

Üçüncü risk grubu, kamusal söylem ve seçim süreçleri ile kamu güvenliği üzerindeki fiili veya öngörülebilir etkilerdir.¹⁸³ Son olarak dördüncü grup, cinsiyet temelli şiddet, kamu sağlığının ve çocukların korunmasına ilişkin fiili veya öngörülebilir olumsuz etkiler ve kişinin fiziksel ve ruhsal esenliğine yönelik ciddi olumsuz sonuçlar olarak belirlenmiştir.¹⁸⁴ Platformların çocukları koruma yönünde tedbirler alırken DHT’de öngörülen zorunluluk ve yasaklar haricinde endüstri standartları, rehber ilkeler ve en iyi uygulamaları dikkate almaları önerilmektedir.¹⁸⁵

DHT uyarınca çok büyük çevrimiçi arama motoru veya çok büyük çevrimiçi platform olarak belirlenmemiş mikro ve küçük işletmeler (*micro and small enterprises*), çevrimiçi platform olsalar dahi çocukların korunmasına yönelik ek yükümlülöklere tabi değildir.¹⁸⁶ Ancak, zorunlu olmamasına rağmen, çok küçük ve orta ölçekli işletmelerin de gönüllölük esasıyla çocuklara ilişkin tedbirler alması önünde bir engel bulunmamaktadır.¹⁸⁷ Bununla birlikte, çocuğun üstün yararı gereğince

¹⁸⁰ DHT, m. 34(b).

¹⁸¹ DHT, Dibase para. 81.

¹⁸² DHT, Dibase para. 81.

¹⁸³ DHT, m. 34(c).

¹⁸⁴ DHT, m. 34(d).

¹⁸⁵ DHT, Dibase para. 89.

¹⁸⁶ DHT, m. 19; EBDS Yıllık Plan, s. 8. Ancak DHT ile benzer yükümlölükler diğeri AB düzenlemeleri kapsamında çok küçük ve orta ölçekli işletmeler bakımından söz konusu olabilmektedir.

¹⁸⁷ Wilman/Kalèda/Loewenthal, s. 163.

en azından çocukların korunması bakımından ölçeği dikkate alınmaksızın tüm platformların yükümlü tutulması daha isabetli bir yaklaşım olabilecektir. Zira, çevrimiçi platformların ek önlemler almasının başlıca koşulu çocuklar tarafından erişilebilir olmak olduğundan, çocukların korunmasında çok küçük ve orta ölçekli işletmelerin yükümlülüklerden muaf tutulması sorunlu gözükmektedir.

IV. TÜRK HUKUKUNDA ÇEVİRİMİÇİ PLATFORMLARDA ÇOCUKLARIN KORUNMASI

Bu bölümde DHT ve Komisyon Rehber İlkeleri'nde ortaya konan çocukların çevrimiçi platformlarda korunmasına yönelik önlemlerin Türk hukukunda ne derece karşılık bulduğu ele alınacaktır. Bu amaçla, DHT'ye ilişkin açıklamaların sistematığı takip edilerek çevrimiçi platform kavramı, çocuk kavramı ve çocukların platformlara erişim yaşına ilişkin düzenlemeler ile çocukların korunmasına yönelik hizmetlerin çocuklar tarafından anlaşılabilir olması, içerik yönetimi ile Ŗikâyet ve bildirim mekanizmaları, kişisel verilerin korunması kapsamında profillemeye dayanan reklam yasağı ve öneri sistemleri ile tasarımda güvenlik ve mahremiyet ilkesi çerçevesinde alınabilecek önlemler ele alınacak, son olarak genel değerlendirmelere yer verilecektir.

A. Türk Hukukunda Çevrimiçi Platform Kavramı

Türk hukukunda "çevrimiçi platform" kavramına ilişkin müstakil ve genel bir tanım bulunmamaktadır. Bununla birlikte, internet ortamında faaliyet gösteren aktörler ve hizmet türleri, başta 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (İnternet Kanunu)¹⁸⁸ ile 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da (E-ticaret Kanunu)¹⁸⁹ farklı fonksiyonlara göre tanımlanmıştır. Bu bölümde bu iki kanundaki tanımlara değinilecektir.

¹⁸⁸ 04.05.2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (RG. 23.05.2007/26530) ["İnternet Kanunu"].

¹⁸⁹ 23.10.2014 tarihli ve 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun (RG. 05.11.2014/29166) ["E-ticaret Kanunu"].

İnternet Kanunu m. 2’de; kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan gerçek veya tüzel kişiler “erişim sağlayıcı” (m. 2(e)), internet ortamında sunulan bilgi veya veriyi üreten, değiştiren veya sağlayanlar “içerik sağlayıcı” (m. 2(f)), belirli bir yerde ve süreyle internet kullanım imkânı sunanlar “toplu kullanım sağlayıcı” (m. 2 (i)), hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işletenler ise “yer sağlayıcı” (m. 2(m)) olarak tanımlanmıştır. Ayrıca sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşmalarına imkân tanıyan gerçek veya tüzel kişiler “sosyal ağ sağlayıcı” (m. 2(s)) olarak düzenlenmiştir.

Öte yandan, E-ticaret Kanunu m. 2, “hizmet sağlayıcı”, “aracı hizmet sağlayıcı” ve özellikle “elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı” gibi kavramlarla çevrimiçi platformların ekonomik ve ticari yönünü ele almaktadır. Bu kapsamda elektronik ticaret faaliyetinde bulunanlar “hizmet sağlayıcı” (m. 2(ç)), başkalarına ait iktisadi ve ticari faaliyetlerin yapılmasına elektronik ortam sağlayanlar “aracı hizmet sağlayıcı” (m. 2(d)) olarak tanımlanırken; elektronik ticaret pazar yerinde ya da kendine ait elektronik ticaret ortamında mal veya hizmetlerinin teminine yönelik sözleşme yapan ya da sipariş alan hizmet sağlayıcı “elektronik ticaret hizmet sağlayıcı” (ETHS) (m. 2(g)), elektronik ticaret pazar yerinde ETHS’lerin mal veya hizmetlerin teminine yönelik sözleşme kurulmasına ya da sipariş verilmesine imkân sağlayan aracı hizmet sağlayıcıları “elektronik ticaret aracı hizmet sağlayıcı” (ETAHS) (m. 2(f)), olarak nitelendirilmektedir. Kanunda ayrıca elektronik ticaret faaliyetinin yürütüldüğü internet sitesi, mobil site veya mobil uygulama gibi yapılar “elektronik ticaret ortamı” (m. 2(ğ)), bu faaliyetlerin ETAHS tarafından sunulduğu ortam ise “elektronik ticaret pazar yeri” (m. 2(h)), olarak ifade edilmiştir.

Bu düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, Türk hukukunda çevrimiçi platform kavramının tek bir üst tanım altında ele alınmadığı, ancak platformların işlevlerine ve faaliyet alanlarına göre farklı hukuکی statüler çerçevesinde düzenlendiği görülmektedir. DHT gibi çevrimiçi platformlara yönelik yatay ve bütüncül bir düzenleme bulunmaktaki; yine platformların ölçeklerine göre farklı yükümlülük şeması

getirilmemektedir.¹⁹⁰ Bu bakımdan çok büyük çevrimiçi platform veya arama motorları gibi ayrı kategori oluşturulmamıŖ veya sistemik risk kapasitesi baz alınarak düzenleme yapılmamıŖtır.

Bununla birlikte, İnternet Kanunu Ek madde 4'te düzenlenen sosyal ağ sağlayıcılar farklı bir noktadadır. Türkiye'den günlük eriŖimi bir milyondan fazla olan yurt dıŖı ve/veya yurt içi kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıların farklı yükümlölükleri bulunmaktadır. E-ticaret Kanunu'nda da net iŖlem hacmi baz alınarak reklam sınırları ve lisanslama gibi hususlarda ek yükümlölükler getirilmiŖtir. Bunlar arasından, yalnızca İnternet Kanunu Ek madde 4 uyarınca sosyal ağ sağlayıcıların çocuklar açısından ayrıŖtırılmıŖ hizmet sunma yükümlölüğü bulunmaktadır. Bu yükümlölük aŖađıda ele alınacaktır.

B. Türk Hukukunda Çocuk Kavramı ve Platformlara EriŖim YaŖı

Türk hukukunda 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 11,¹⁹¹ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) m. 6(1)(b),¹⁹² 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu m. 3(1)(a)¹⁹³ ve BMÇHS m. 1 uyarınca çocuk henüz on sekiz yaŖını doldurmamıŖ kiŖi olarak kabul edilmektedir. Hukukumuzda çevrimiçi platformların tabi olduğu düzenlemelerde çocuk kavramı için farklı bir tanım veya yaŖ sınırı belirlenmemiŖtir.

Bununla birlikte, yukarıda belirtilen örneklerde olduğu gibi, çocukların sosyal ağlara eriŖiminin tamamen yasaklanması Türkiye'de de tartıŖılmıŖtır.¹⁹⁴ Ancak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (Aile Bakanlığı), çevrimiçi platformların faydalarını da göz önünde bulundurarak, çocukların kullanımını tamamen yasaklamaktansa, yaŖ sınırlaması getirilmesini teklif etmekte ve platformların kullanıcıların yaŖ-

¹⁹⁰ Bkz. Bölüm III.A.

¹⁹¹ 22.11.2001 tarihli ve 4721 sayılı 4721 Türk Medeni Kanunu (RG. 08.12.2001/24607) ["TMK"]. Söz konusu maddede "çocuk" tanımlanmamıŖ ancak erginliğin onsekiz yaŖın doldurulmasıyla baŖlayacađı ifade edilmiŖtir.

¹⁹² 26.09.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (RG. 12.10.2004/25611) ["TCK"].

¹⁹³ 03.07.2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (RG. 15.07.2005/25876).

¹⁹⁴ BBC Türkçe, "Çocuklara Sosyal Medya YaŖađı: Türkiye ve Dünya'da TartıŖılan Kısıtlama Modelleri Ne?", 2024, <https://www.bbc.com/turkce/articles/czj7rn2g4m3o>, eriŖim 14.07.2025.

larını belirleyecek tedbirleri almalarının daha doğru olacağını ifade etmektedir.¹⁹⁵

Aile Bakanlığı'nın hazırladığı yasal düzenleme önerisinde sosyal ağ sağlayıcılarına 15 yaşından küçük çocuklara kesin olarak hizmet sunmama ve hesap açmama yükümlülüğü getirilmesi yer almaktadır.¹⁹⁶ Söz konusu düzenleme önerisi kapsamında çevrimiçi platformlara beyana dayalı olmayan yaş doğrulama mekanizmalarını kullanma yükümlülüğü getirilmesi hedeflenmektedir.¹⁹⁷

C. Platformun Sunduğu Hizmetlerin Çocuklar Tarafından Anlaşılabilir Olması

Sosyal ağ sağlayıcılarına diğer sağlayıcılardan farklı olarak çocuklara özgü ayrıştırılmış hizmet sunma konusunda gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getirilmiştir.¹⁹⁸ Bu tedbirlerin ne olduğu ise kanunda sıralanmamış; ancak, daha sonra yayımlanan Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usul ve Esaslar (SASHUE) m. 14'te sosyal ağ sağlayıcının, çocuk olduğu anlaşılabilen kullanıcılara sunulan içerik, reklam ve diğer hizmetlerde gözetilmesi gereken hususlar sınırlı sayıda olmayacak şekilde sayılmıştır.¹⁹⁹ SASHUE'de kullanıcıların çocuk olduğunun nasıl anlaşılacağı açıkça düzenlenmemiştir. Bununla birlikte, çocuğun yaşının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.²⁰⁰ Platformlara kayıt süreci hakkında düzenleme yapılmamıştır. SASHUE'de çocuğun üstün yararının gözetilmesi ile çocuğun fiziksel, psikolojik ve duygusal gelişiminin korunması hususlarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir.²⁰¹

DHT'nin aksine, sosyal ağ olmayan çevrimiçi platformlar ve çocuk olmayan sosyal ağ kullanıcıları bakımından hüküm ve koşullarda bulunması gereken şartlar düzenlenmemiştir. Sosyal ağların ise çocuk kullanıcılar için sözleşme, kullanıcı ayarları ve veri politikaları gibi

¹⁹⁵ TBMM Tutanak, s.3.

¹⁹⁶ TBMM Tutanak, s. 4.

¹⁹⁷ TBMM Tutanak, s.3.

¹⁹⁸ İnternet Kanunu, Ek madde 4.

¹⁹⁹ Sosyal Ağ Sağlayıcı Hakkında Usul ve Esaslar (28.03.2023/ Karar: 2023/DK-ID/119) ["SASHUE"].

²⁰⁰ SASHUE, m. 14(2)(a).

²⁰¹ SASHUE, m. 14(2)(b)/(c).

hususların çocukların anlayabileceği Ŗekilde sunulması hususunu dik-kate alması hŖkmŖ getirilmiŖtir.²⁰² Bu yŖnde ayrıntılı Ŗekli dŖzenleme veya önerilere yer verilmemiŖtir. Bu durum çocukların gŖzetilmesine iliŖkin yŖkŖmlŖlŖkleri havada bırakabileceği gibi sosyal ağ sağlayıcı-lara tedbirlerin alınmasında izlenecek yŖntem bakımından ŖzgŖrlŖk alanı da tanıyabilecektir. Gerekli tedbirlerin alınması sağlanırken plat-formlara teknik olarak ŖzgŖrlŖk tanınabilmesi için katı kurallar yerine AB’de olduğu gibi rehber ilkeler çıkarılması faydalı olabilecektir.

D. İçerik YŖnetimi ile Bildirim ve Ŗikâyet Mekanizmalarına YŖnelik Ŗnlemler

İnternet Kanunu m. 7(3) uyarınca ticari amaçla toplu kullanım sağ-layıcı, aile ve çocuğun korunması, suçun Ŗnlenmesi ve suçluların tes-piti kapsamında usul ve esasları yŖnetmelikte belirlenen tedbirleri al-makla yŖkŖmlŖdŖr. Yine İnternet Kanunu m.8 uyarınca TCK m. 103’te dŖzenlenen çocukların cinsel istismarı suçu oluŖturduđu hususunda yeterli ŖŖphe bulunulan durumda, bu yayınlarla ilgili içeriğin ıkarıl-masına ve/veya eriŖimin engellenmesine karar verilecektir. İnternet Kanunu Ek madde 4 uyarınca, bu tŖr suçlara konu internet içeriklerini oluŖturan veya yayan faillere ulaŖmak için gerekli olan bilgiler savcılık veya mahkeme tarafından talep edildiğinde sosyal ağ sağlayıcı tarafın-dan adli mercilere verilmek zorundadır.

ocuk Koruma Kanunu, m. 41(G) uyarınca ilgililer “ocuk teslimi ve çocukla kiŖisel iliŖki kurulması kapsamında çocuğun uzman veya Ŗđretmen tarafından yŖkŖmlŖden ya da hak sahibinden teslim alın-dığı veya diğerine teslim edildiği sırada kayda alınan ses veya gŖrŖn-tŖlerin internet ortamında yayınlanması nedeniyle kiŖilik haklarının ihlal edildiğinin iddia edilmesi” durumunda İnternet Kanunu uyarın-ca içeriğin çıkarılması veya eriŖimin engellenmesini isteyebilmektedir.

İnternet Kanunu Ek madde 4(15)’te sosyal ağ sağlayıcılarının, baŖ-lık etiketleri ve Ŗne ıkarılan içeriklerin uyarı yŖntemiyle kaldırılma-sı için Bilgi Teknolojileri ve İletifim Kurumu ile iŖ birliği içinde etkin bir baŖvuru mekanizması kurmakla yŖkŖmlŖ olduğu dŖzenlenmiŖtir. Burada belirtilen uyar-kaldır mekanizması dıŖında, DHT’ye benzer

²⁰² SASHUE, m. 14(2)(e).

bildirim ve iç şikâyet mekanizması öngörülmemiştir. Çocuklar için özelleştirilmiş veya kolaylaştırılmış başvuru ya da şikâyet mekanizmaları da bulunmamaktadır. Ayrıca, DHT’de düzenlenen mahkeme dışı uyuşmazlık çözüm yöntemleri de öngörülmemektedir.

Bu doğrultuda, sosyal ağ sağlayıcıların çocuklara yönelik gerekli tedbirleri alma ve çocuk istismarı içeren içeriklerin takibi konusunda yetersiz kaldıkları, erişim engeli gibi tedbirlerin ihlalin gerçekleşmesinin ardından alındıkları ve bunun yanında önleyici tedbirlere yönelik hukuki çerçevenin zayıf olduğu belirtilmektedir.²⁰³

Aile Bakanlığı’nın dost uygulamalara yönelik sitesinde çocukları zararlı içeriklerden korumak için hazırlanan rehber ve yayınlarla bu tür içeriklerin ilgili kurumlara bildirilmesini kolaylaştıran internet sitesi bulunmaktadır.²⁰⁴ Bu bildirim ve ardından erişimin engellenmesi mekanizmasının daha etkili kılınması için yasa dışı veya çocuklara zararlı içeriklerin mahkeme kararına gerek kalmadan hızlıca kaldırılması ile veri ihlalleri, yasa dışı veya zararlı içerikler için 7/24 erişilebilir, hızlı işleyen şikâyet mekanizmasının oluşturulması hedeflenmektedir.²⁰⁵ Dijital ortamda çocukların zararlı içeriklerden korunması için kontrol ve koordinasyon mekanizmasının oluşturulması ile yayın ilkelerinin geliştirilmesi de listelenen stratejiler arasındadır.²⁰⁶

Aile Bakanlığı’nın hedeflediği mekanizmaların varlığı, çocukların korunması adına faydalı olabilecektir ancak usule ilişkin düzenlemelerin de DHT’de olduğu gibi çocuklara yönelik hazırlanması, erişim engellerine yönelik düzenlemenin kullanıcıların ifade özgürlüklerini sınırlandıracak şekilde tasarlanmaması önem arz etmektedir.

²⁰³ Aslıhan Hafızoğlu/Bora Civan, “ABD’deki Çocukların Çevrim İçi Gizliliğini Koruma Yasasının (COPPA) Türkiye’deki Yasalarla Karşılaştırmalı İncelenmesi”, *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 2025, C. 7, S.1, s.20.

²⁰⁴ Çocuk İçin Dost Uygulamalar, <https://duy.aile.gov.tr>, erişim 14.12.2025.

²⁰⁵ TBMM Tutanak, s. 4.

²⁰⁶ Aile Bakanlığı Strateji Belgesi, s.145-147.

E. Profilleme Aracılığıyla Reklam Yasağı ve Öneri Sistemlerinin Düzenlenmesi

1. Genel Olarak Çevrimiçi Platformlarda Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda (KVKK)²⁰⁷ çocuklara yönelik özel düzenleme bulunmamakta, çocukların korunması genel hükümler çerçevesinde ele alınmaktadır. Çocukların çevrimiçi platformlarda karşılaştıkları riskler ve mahremiyet ihtiyaçlarına yönelik hukuki düzenlemelerin eksikliği vurgulanmaktadır.²⁰⁸ Örneğin, verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk sebeplerinden açık rızanın çocuklar tarafından verilmesinin hukuka uygunluğu tartışmalıdır.²⁰⁹ Çocuğun bu yönde rıza verip vermeyeceği, veli/vasilerin yetkilerinin sınırları çevrimiçi platformların düzenlenmesi açısından da önemli olduğundan bu yönde düzenleme yapılması veya Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun kararlarıyla açıklığa kavuşturulması faydalı olacaktır.

Bunun yanında, Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun çocukların ve velilerin mahremiyet ve veri koruması hakkında çocuk, veli ve veri sorumlularının bilgilendirilmesine yönelik afiş, broşür, infografik gibi çeşitli çalışmaları bulunmaktadır.²¹⁰ Bu çalışmalar farkındalığın artırılması adına faydalı olsa da DHT ve ilgili rehber ilkelerle kıyaslandığında mekanizmaların yeterli olmadığı görülmektedir. 19 Mart 2025 tarihinde yürürlüğe giren ve mahremiyetin korunmasına yönelik hükümler barındıran 7545 sayılı Siber Güvenlik Kanunu da çocuklara yönelik özel düzenleme içermemesi nedeniyle eleştirilmiştir.²¹¹

²⁰⁷ 24.03.2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (RG. 07.04.2016/29677) ["KVKK"].

²⁰⁸ Hafızoğlu/Civan, s.20.

²⁰⁹ Bu yönde bkz. Murat Uçak, "Kişisel Verilerin Hukuka Uygun İşlenmesinde Çocuğun Rızası", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 2020, C.3, S.1, s.41-60. Kişisel veriler bakımından çocuğun rızasına dair kriterlerin henüz belirlenmediği hakkında bkz. Ayşe Merve Belge Çetin, "Çocuğun Kişisel Verilerinin Sosyal Medyadaki Ebeveyn Paylaşımını Karşısında Korunması" 2. *Uluslararası Kişisel Verileri Koruma Kongresi*, KVKK Yayınları No: 78, 16-17 Kasım 2023, s. 47.

²¹⁰ KVKK, "KVKK Çocuk", <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/8024/Genel-Afisler>, erişim 14.07.2025.

²¹¹ Hafızoğlu/Civan, s.21-22. 12.03.2025 tarihli ve 7545 sayılı Siber Güvenlik Kanunu (RG. 19.03.2025/32846).

2. Profillemeye Aracılığıyla Reklam Yasağı

Yukarıdaki bölümlerde açıklandığı üzere DHT'nin çevrimiçi platformlarda çocuklara gösterilecek reklamların profillemeye ile yapılması hakkında düzenlemeleri bulunmaktadır.²¹² Hukukumuzda, profillemeye ile çocuklara yönelik reklamlara ilişkin kısıtlama bulunmamaktadır. Bununla birlikte, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun m. 61(3) uyarınca "Tüketicuyu aldatıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerini ve suç işlemeyi özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve engellileri istismar edici ticari reklam" yapılamayacağı düzenlenmiştir.²¹³ Ayrıca, Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği m. 24(1) uyarınca çocuklara yönelik olan veya çocukları etkileme olasılığı bulunan reklamlar ile çocukların oynadığı reklamlarda, çocukların; fiziksel, zihinsel, ahlaki, psikolojik ve toplumsal gelişim özelliklerini olumsuz yönde etkileyebilecek hiçbir ifade ya da görüntü olamayacağı; kültürel, ahlaki ve olumlu sosyal davranışları bozmaya, değiştirmeye veya kötülemeye yönelik unsurlar içeremeyeceği düzenlenmiştir.²¹⁴

Bu hükümler doğrultusunda, Reklam Kurulu'nun internet üzerinde yapılan reklamlara yönelik birtakım kararları bulunmaktadır. Örneğin, Reklam Kurulu bir kararında, e-ticaret sitesinde satılan plaj havlusu ürünlerinin "*Peace, Love is Love, Pride, LGBT*" gibi ifadelerle birlikte, LGBT ve gökkuşağı temalarıyla satışa sunulduğu; bu ürünlerin +18 ibaresiyle satılması gerekirken bu ifadenin yer almamasının "çocukların ve gençlerin zihinsel, ahlaki, psikolojik ve toplumsal gelişim özelliklerini olumsuz yönde etkilediği, kültürel ve ahlaki sosyal davranışları bozmaya, değiştirmeye yönelik olduğu" değerlendirilmiştir.²¹⁵ Ancak bu kararlarda profillemeye yasağı veya yaş belirleme

²¹² Bkz. Bölüm IV.C.

²¹³ 07.11.2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (RG. 28.11.2013/28835).

²¹⁴ Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği (RG. 10.01.2015/29232).

²¹⁵ Reklam Kurulu, D. 2020/1122, T. No. 303, T. 10.11.2020. Aynı konuda Reklam Kurulu'nun benzer kararları bulunmaktadır: Reklam Kurulu, D. 2020/1119, T. No. 303, T. 10.11.2020, Reklam Kurulu, D. 2020/1121, T. No. 303, T. 10.11.2020, Reklam Kurulu, D. 2022/2502, T. No. 323, T. 5.7.2022. Genel olarak reklam düzenlemelerine yönelik inceleme için bkz. Ece Atak, "Reklam ve Çocuk: Uluslararası Hukuk ile Türk Hukukunda Çocuklara Yönelik Reklam Düzenlemelerine İlişkin

amacıyla veri işlenmesi gibi DHT’de öngörülen tedbir ve düzenlemeler bulunmamakta; söz konusu reklamların yayımlandığı platformların çocuklar tarafından erişildiğine yönelik varsayımların dayanağı net olarak ifade edilmemektedir.

KVKK’da da profillemeye tanımı yapılmamıştır.²¹⁶ Ancak KVKK m.11(1)(g)’de GVKT m.22 ile paralel şekilde “işlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme” hakkı tanınmaktadır. Profillemenin metinde özellikle belirtilmemiş olmasının bu faaliyetleri hükmün kapsamı dışında bırakmadığı belirtilmektedir.²¹⁷ GVKT’de “veri sahibi bakımından hukuki sonuçlar veya önemli etki doğurma” şartlarının aranmamasının hükmün koruma alanını genişlettiği için olumlu olduğu vurgulanmaktadır.²¹⁸ Çocuklara ilişkin özel düzenleme getirilmemiş olmasına karşın veri sahibinin çocuk olduğu durumlarda daha hassas bir değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmiştir.²¹⁹

Çocuklarla sınırlı olmamakla birlikte, İnternet Kanunu Ek madde 4(4)’te, Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarının, kullanıcılara önerdiği içeriklere ilişkin tercihleri güncelleme ve kişisel verilerinin kullanılmasını sınırlandırma seçeneği sunma konusunda gerekli tedbirleri alarak raporunda yer vermesi düzenlenmiştir. Bu hükümlerle, kullanıcılar kişisel verileri kullanılarak kendilerine yapılacak önerileri de sınırlandırabileceğinden profillemeye yönelik düzenleme getirildiği söylenebilir.

SASHUE’de sosyal ağ sağlayıcılarına çocuğa ait kişisel verilerin korunmasında yüksek düzeyde gizlilik ayarları ile asgari düzeyde veri

Değerlendirmeler”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2025, C.11, S.1, s. 407-425.

²¹⁶ Profillemeye amacıyla çerez kullanılarak kişisel veri işlenmesinde açık rıza alınması gerektiği hakkında bkz. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Karar No. 2023/134.

²¹⁷ İrmak Erdoğan, “Otomatik Karar Çağında Hukuk: Avrupa Birliği ve Türkiye’de Karşılaştırmalı Profillemeye Düzenlemeleri”, editörler: E. Eylem Aksoy Retornaz, Osman Gazi Güçlütürk, *Gelişen Teknolojiler ve Hukuk II: Yapay Zekâ*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, s. 384.

²¹⁸ Erdoğan, s. 384.

²¹⁹ Neslihan Kavak Güven, *Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Doğrultusunda Profillemeye ve Otomatik Karar Alma*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2022, s.147.

işlenmesinin sağlanmasının dikkate alınması hükmü getirilmiştir. Bu hüküm, DHT çerçevesinde tasarımda mahremiyet ilkesi ile örtüşmektedir.²²⁰

3. Öneri Sistemlerinin Düzenlenmesi

Öneri sistemleri açısından, veri sorumlusu niteliği olan platformların KVKK uyarınca yükümlülükleri devam etmektedir. Öneri sistemlerinin geliştirilmesi için KVKK m. 4'te sayılan genel ilkelere uyulmalıdır. Kişisel verilerin işlenmesi, m. 5(1) uyarınca açık rızaya dayanmalı ve bu kapsamda platform veri sorumlusu sıfatıyla aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Belirtildiği üzere, KVKK uyarınca çocukların açık rızası bakımından GVKT'deki gibi yaş sınırı bulunmamaktadır.

Öneri sistemleri için açık rıza olmaksızın kişisel verilerin işlenmesi, m. 5(2)(f) kapsamında platformun meşru menfaatleri için zorunlu olduğu gerekçesine dayandırılabilir. Ancak bu hükümde kişilerin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermeme koşulu getirilmiştir. KVKK m. 5(2)(f)'te, GVKT m. 6(1)(f)'nin aksine, çocukların haklarının özellikle vurgulanmadığı görülmektedir. Buna rağmen çocukların haklarının gözetilmeyeceği veya veri sorumlusu olarak çevrimiçi platformların gerekli tedbirleri alma zorunluluğu olmadığı anlaşılmalıdır. Ayrıca, özellikle e-ticaret sitelerinde özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yoluyla öneri sistemleri geliştirilmesi yine KVKK m. 6(3)'te sayılan durumlarda mümkündür ve her hâlükârda Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması gerekmektedir.

İnternet Kanunu Ek madde 4 uyarınca, çocuklarla sınırlı olmakla birlikte, sosyal ağ sağlayıcılar, kullanıcılara öneriler sunarken hangi parametreleri kullandıklarına internet sitelerinde açık, anlaşılır ve kolaylıkla ulaşılabilir şekilde yer vermekle yükümlüdür. Sosyal ağ sağlayıcılar, kullanıcılara önerdikleri içeriklere ilişkin tercihleri güncelleme ve kişisel verilerinin kullanılmasını sınırlandırma seçeneği sunma konusunda gerekli tedbirleri almak ve bu tedbirlere raporunda yer vermek zorundadır. Ayrıca, sosyal ağ sağlayıcılarının reklamlara

²²⁰ Aynı zamanda hem GVKT m.5(1)(c) hem de KVKK m.4(2)(ç)'de öngörülen veri minimizasyonu ilkesinin de yansması niteliğindedir.

iliŖkin içerik, reklam veren, reklam suresi, hedef kitlesi, ulaŖılan kiŖi veya grup sayısı gibi bilgilerin yer aldđđı bir reklam kütüphanesi olarak bunu internet sitesi üzerinden yayınlayıp raporunda yer vermesi dzenlenmiŖtir.²²¹ Reklam kütüphanesi çocukların hedeflendiđđi reklamlara iliŖkin ayrıntıların görüntülenmesi ve dolayısıyla Ŗeffaflık adına önem arz etmektedir. Ancak düzenleme, çocukların kullanabileceđđi araçlar bakımından yetersiz kalmakta ve sadece sosyal ağ sađđılayıcılara ykmllk getirmektedir. Dolayısıyla, neri sistemlerine iliŖkin daha kapsamlı düzenleme çocukların korunması adına gereklidir.

F. Platformun “Tasarımda Güvenlik ve Mahremiyet” İlkesini Benimsemesi

1. Kaydolma AŖaması, Varsayılan Araçlar, Veli/Vasilerin Kullanabileceđđi Araçlar

Platformlara kaydolma aŖamasına iliŖkin açık düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Reklam Kurulu’nun karanlık örüntü sayılabilecek haksız ticari uygulamalara iliŖkin kararında bir internet sitesinde tüketicilerin ürünleri satın alma aŖamasında “ye Olmadan Devam Et” seçeneğinin farklı renkte ve küçük punto ile sunulduğu, bu hliyle söz konusu ticari uygulamanın tüketicilerin karar verme veya seçim yapma iradesini olumsuz etkilediđđi ifade edilmiŖtir.²²² Bu karar çocukları doğrudan hedef almasa da platformlara kaydolma aŖamasında yeni düzenlemelerde temel alınabilecek uygulama olarak karŖımıza çıkmaktadır.

SASHUE m.14(2)(d)’de çocuğa ait kiŖisel verilerin korunmasında yüksek düzeyde gizlilik ayarları getirilmesi gerektiđđi belirtilmiŖ; ancak detaylı önerilerde bulunulmamıŖtır. KVKK’da açık hüküm bulunmamasına rağmen KiŖisel Verileri Koruma Kurulu, TikTok’un 2021 Ocak itibariyle 13-15 yaŖ arasındaki kullanıcılar için varsayılan gizlilik ayarını “zel” olarak deđiŖtirmesi neticesinde bu deđiŖiklik öncesindeki varsayılan ayarlarda bu türden önlem alınmamıŖ olduđđunu tespit etmiŖ, “hassas yaŖ grubunda olan kullanıcıların verilerine eriŖilmesi

²²¹ İnternet Kanunu, Ek madde 4(4).

²²² Reklam Kurulu, D. 2023/149, T. No. 343, T. 12.03.2024. Karanlık rntler hakkında bkz. Bölüm V.F.2.

kapsamında risk teşkil ettiği, ayrıca kullanıcılara ilişkin risklerin belirlenerek risklerin azaltılmasına dair yeterli tedbir alınmadığını” belirtmiştir.²²³ Ayrıca, gizlilik politikasının “güncellenmesi öncesinde uygulamayı kullanan 13 yaş altı çocukların kişisel bilgilerinin görüntülediği ve uygun ebeveyn izni olmadan çocuklar hakkında veri toplandığı, dolayısıyla uygulamayı kullanmış olan çocuklar üzerinde olumsuz sonuç doğma riskinin bulunduğu” ifade edilmiştir.

Bu gerekçeler dâhil, diğer nedenlerle KVKK m. 12(1) kapsamında kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirlerin alınmadığı tespit edilerek para cezası uygulanmıştır. Kurul’un eski gizlilik politikasında yapılan iyileştirmeden sonra önceki duruma ceza vermesinin doğruluğu tartışmaya açık olsa da çocukların varsayılan ayarlarına ilişkin bu yönde görüş bildirmesinin olumlu olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, Kurul’un bu kararı, çocukların varsayılan ayarlarına ilişkin önlemlerin gerekliliğine ve DHT’deki önlemlerin nazara alınmasının faydalı olacağına da işaret etmektedir.

Veli ve vasilerin kullanabileceği araçlar bakımından da platformların alması gereken önlemler hükme bağlanmamıştır. Ancak Aile Bakanlığı, kişisel verilerin korunması, mahremiyetin sağlanması, dijital hakları konusunda farkındalıklarının artırılması, aile içi iletişimin artırılması ve dijital bağımlılığın önlenmesine yönelik eğitim verilmesi, eğitim müfredatının güncellenmesi, özel gereksinimli çocukların ihtiyaçları gözetilerek dost uygulamaların geliştirilmesi, çocuk ve yetişkinlerin siber dolandırıcılık hakkında bilinçlendirilmesi ile internet etiği konusunda eğitim verilmesi stratejilerini belirlemiştir.²²⁴

2. Platformun Karanlık Örüntüler İçermeyecek Şekilde Tasarlanması

Ticari Reklam ve Haksız Ticari Uygulamalar Yönetmeliği, Ek A – Aldatıcı Ticari Uygulamalar m. 22’de “(i)nternet ortamında bir mal veya hizmete ilişkin yönlendirici arayüz tasarımları, seçenekler ya da

²²³ Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Karar No. 2023/134 (Karar Özeti).

²²⁴ Aile Bakanlığı Strateji Belgesi, s.145-147.

ifadeler gibi araçlarla tüketicilerin karar verme veya seçim yapma iradesini olumsuz etkileyen ya da normal şartlar altında vereceği kararda satıcı veya sağlayıcı lehine değişikliklere yol açmayı hedefleyen yöntemler kullanmak” ifadesinin karanlık örüntülerin koşullarına denk geldiği değerlendirilmiştir.²²⁵ Bu durumda Reklam Kurulu’nun yaptırım yetkisi bulunmaktadır. Belirtilen madde çocuklar için özel düzenleme getirmese de çocuklara yönelik karanlık örüntülerin de yaptırımla karşılaşacağı aşikardır. Bununla birlikte, karar verme ve seçim yapma konusunda daha kolay etki altına alınabilecek çocukları korumak adına daha sıkı önlemlere yer verilmemesi önemli bir eksikliklerdir.

Çocuklar özelinde ise sosyal ağ sağlayıcılarının çocuğa yönelik ticari sömürü risklerinin önlenmesi hususlarını dikkate alması hükmü getirilmiştir.²²⁶ Aynı zamanda çocuklara yönelik reklam, içerik ve diğer hizmetlerde çocuğun yaşı ile üstün yararının gözetilmesi gerekmektedir.²²⁷ Bu hükümlerin uygulamada ne derece karşılık bulduğu şüphelidir. Yeni hukuki düzenleme ile zararlı içerikler ve çocuklara yönelik reklamlar için etkili filtreleme sistemlerinin kurulmasına yönelik tedbirlerin öngörülmesi hedeflenmektedir.²²⁸

3. Platformların Risk Değerlendirmesinde Çocukların Gözetilmesi

Mevzuatımızda çok büyük çevrimiçi platform veya çok büyük çevrimiçi arama motorlarına yönelik düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte, İnternet Kanunu Ek madde 4’te sosyal ağ sağlayıcıları bakımından bir eşik belirlenmiş, Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılara bazı hususları rapor etme yükümlülüğü getirilmiş, kamu düzenini tehlikeye sokabilecek durumlar için kriz planı oluşturmaları hükme alınmıştır. Ancak risk değerlendirmesi yönünde bir zorunluluk bulunmamaktadır. Belirtilen eşiği açan sosyal ağ sağlayıcılarla sınırlı olmayan çocuklara yönelik ayrıştırılmış hizmet sunma yükümlülüğünü detaylandıran SASHUE m.14’te de risk değerlendirmesine ilişkin hüküm yer almamaktadır.

²²⁵ Bektaş/Pektaş, s. 772; Korkmaz/Sönmez, s. 671.

²²⁶ SASHUE, m. 14(ç).

²²⁷ SASHUE, m. 14(a)/(b).

²²⁸ TBMM Tutanak, s. 4.

Aile Bakanlığı, yasal düzenlemede platformlara kendi risk analizlerini yaparak bu tür içerikleri zamanında tespit ederek kaldırılmaları için önleyici tedbirleri alma yükümlülüğü getirilmesi, ilgili ağ sağlayıcılara periyodik raporlama yükümlülüğü getirilmesi, periyodik raporlarda belirli süre zarfında faaliyetlerinin raporlanması ve bu raporun Meclise sunulması ve bu raporların sistemlerin etkinliği, şikâyet yöntemi, risk analizleri ve güvenlik önlemlerine dair bilgilerin kamuoyuna şeffaf biçimde sunulması gibi tedbirlerin yer almasını hedeflemektedir.²²⁹ Sadece sosyal ağ sağlayıcılarla kısıtlı olmaması ve bu tedbirlerin çocuklar özelinde önerilmesi olumludur.

GENEL DEĞERLENDİRME

Genel olarak çocuklara yönelik tedbirler, sadece sosyal ağ sağlayıcılara yönelik olup diğer çevrimiçi platformları kapsam dışında bıraktığından sorunludur. SASHUE’de DHT ile paralel ifadeler olduğu görülmektedir ancak söz konusu usul ve esasların daha açıklayıcı ve yönlendirici olması gerekmektedir.

Aile Bakanlığı’nın stratejileri ve hedefleri doğrultusunda yapılan düzenleme çalışmaları çocukların çevrimiçi platformlarda korunması adına önemli adımlar olmakla birlikte yeterli değildir. Çocukların çevrimiçi ortamlarda maruz kalabilecekleri risklere karşı etkili ve dengeli bir düzenleme yapılabilmesi için, AB’deki uygulamalara benzer şekilde, Türkiye’de de çocukların yaş gruplarına, internet kullanım amaçlarına ve karşılaştıkları sorunlara yönelik kapsamlı bir saha araştırması yapılmalı ve elde edilen bulgular doğrultusunda detaylı bir rapor hazırlanmalıdır. Bu süreçte çevrimiçi platformların çocuklara sunduğu eğitsel, sosyal ve eğlenceye yönelik faydalar da göz önünde bulundurulmalı; özellikle azınlık gruplar, sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklar ve ayrımcılığa uğrayabilecek kullanıcı profilleri dikkate alınmadan aceleci ve genelleyici düzenlemelere gidilmemelidir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin de taraf olduğu BMÇHS ve iç hukuk düzenlemeleri kapsamında çocuğun üstün yararı gözetilmek suretiyle çocukların kendilerini ifade etme özgürlükleri ve dijital içeriklere

²²⁹ TBMM Tutanak, s. 4.

eriŖimleri engellenmeden, açıklanan risklerden korunmaları sağlanmalıdır. Sosyal medya platformlarına yönelik yasaklama gibi kökten önlemler alınmadan önce, bu tür uygulamaların uluslararası karŖılaŖtırması yapılmalı ve orantılılık ilkesi gözetilmelidir.

Ayrıca, yaŖ doğrulama teknolojilerinin geliŖtirilmesi ve uygulanabilirliğinin artırılması için gerekli bütçe planlaması yapılmalıdır. Çocukların dijital dünyadaki güvenliğini artırmak amacıyla yalnızca teknik önlemlere değil, aynı zamanda veli, vasi ve bakım verenlerin bilinçlendirilmesine de önem verilmelidir. Bu erevede, DHT ve Komisyon Rehber İlkeleri'nde yer alan tasarım temelli ve önleyici yaklaŖımlar örnek alınarak, Türk hukukundaki dağınık düzenlemelerin tüm evrimii platform tasarımlarını kapsayacak Ŗekilde bütüncül ve sistematik hâle getirilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, DHT ve Komisyon Rehber İlkeleri yol gösterici olsa da diğer AB düzenlemeleriyle eliŖmekte veya uygulamada soru iŖaretleri doğurmaktadır. Bu nedenle mevzuat uyum alıŖmalarında DHT'ye yöneltilen eleŖtirilerin de dikkate alınması elzemdir.

SONUÇ

Çevrimiçi platformlar, çocuklara sundukları bilgiye eriŖim, sosyal etkileŖim ve eğlence olanaklarıyla önemli fırsatlar barındırmakla birlikte, aynı zamanda onların güvenlik, mahremiyet ve psikolojik geliŖimleri açısından çeŖitli riskler de doğurmaktadır. Bu bağlamda, çocukların evrimii platformlarda karŖılaŖtıkları risklerin yalnızca yasaklayıcı politikalarla bertaraf edilmesi mümkün değildir. AB'nin DHT düzenlemesiyle benimsediği yaklaŖım, çocukların maruz kalabilecekleri tehlikelere karŖı önleyici, tasarım temelli, uygun ve orantılı tedbirlerin alınmasını öngörmektedir. Çocukların hizmet alıcısı olarak tanındığı bu ereve, çocukların grŖlerini zgre ifade etmelerini, platformların faydalarından yararlanarak sanal ortamlarda aktif biçimde var olabilmelerini güvence altına almayı hedeflemektedir.

DHT, ocukların eriŖebildiėi platformlara yönelik farklı düzeylerde ykmllkler getirmiŖtir. Bu kapsamda, yaŖ tespiti ve profilleme yasağı gibi mekanizmaların geliŖtirilmesi, içeriklerin ve öneri sistemlerinin çocuklara uygun Ŗekilde düzenlenmesi, Ŗikâyet mekanizmalarının eriŖilebilir kılınması gibi çeŖitli önlemler, platformların

tasarımından itibaren gözetilmesi gereken temel unsurlar arasında yer almaktadır. AB mevzuatında benimsenen bu çok katmanlı yaklaşım, çevrimiçi platformların çocuklara yönelik sorumluluklarını belirlemeyi hedeflemekte ve birtakım tasarım ilkeleri üzerinden düzenlemelerin önleyici mahiyette olmasını sağlamaktadır.

Türkiye’de çocukların internet ortamında korunmasına yönelik özel bir düzenleme olmadığı, mevcut düzenlemelerin ise dağınık şekilde çeşitli mevzuatta yer aldığı görülmektedir. KVKK, İnternet Kanunu ile tüketicinin korunmasına ilişkin mevzuatta çocukların korunmasına yönelik düzenlemeler bulunsa da bunlar genel nitelik taşımakta, çevrimiçi platformlardaki risklere özel olarak cevap vermemektedir. İnternet Kanunu kapsamında sosyal ağ sağlayıcılarına çocuklara özel hizmet sunma yükümlülüğü getirilmiş olsa da bunun tüm çevrimiçi platformlarda karşılaşılan riskleri önlemek için yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Bu çalışma, AB düzeyinde benimsenen yaklaşımların Türk hukuku açısından rehberlik potansiyelini ortaya koymaktadır. Türkiye’de çocukların çevrimiçi ortamda korunmasına ilişkin özel düzenlemelerin eksikliği, önleyici yaklaşımın uygulanamaması ve platform tasarımlarına yönelik hukuki çerçevenin yetersizliği nedeniyle daha sistematik bir reform ihtiyacı doğmaktadır. DHT’de yer alan tasarım temelli ve risk temelli yükümlülüklerin Türk hukuk sistemine uyarlanması, çocukların üstün yararını gözeterek bütüncül bir koruma rejimi oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Bu süreçte yalnızca teknik önlemlerin değil, sosyal politika araçlarının ve eğitim programlarının da devreye sokulması; çocukların yaşlarına, dijital becerilerine ve sosyo-kültürel bağlarına uygun politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Ulusal düzeyde yapılacak mevzuat reformları, Türkiye’nin de taraf olduğu BMÇHS gibi uluslararası düzenlemeler ışığında çocuğun katılım hakkını gözeterek anlayışla şekillendirilmelidir. Ancak tüm bu uyum çalışmaları çerçevesinde, DHT ve ilgili Komisyon Rehber İlkeleri’nin doğrudan iktibas edilmesi yerine DHT’ye yöneltilen eleştirilerin de göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir.

Kaynakça

Kitaplar

- Erdoğan Irmak, "Otomatik Karar Çağında Hukuk: Avrupa Birliği ve T¼rkiye'de KarŖılaŖtırmalı Profilleme D¼zenlemeleri", editörler: E. Eylem Aksoy Retornaz, Osman Gazi G¼çl¼t¼rk, *GeliŖen Teknolojiler ve Hukuk II: Yapay Zekâ*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021.
- Kavak G¼ven, Neslihan, *Avrupa Birliği Genel Veri Koruma T¼z¼đ¼ Doğrultusunda Profilleme ve Otomatik Karar Alma*, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2022.
- Wilman, Folkert/ Kal¼da, Saulius Lukas/Loewenthal, Paul-John, *The EU Digital Services Act: A Commentary*, Oxford University Press, Oxford 2024.

Makaleler

- Atak Ece, "Reklam ve Çocuk: Uluslararası Hukuk ile T¼rk Hukukunda Çocuklara Yönelik Reklam D¼zenlemelerine İliŖkin Değerlendirmeler", *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fak¼ltesi Dergisi*, 2025, C.11, S.1.
- BektaŖ İbrahim/PektaŖ İrem Bet¼l, "Karanlık Tasarımlar: Hukuki Çerçeve ve Reklam Kurulu Uygulaması", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fak¼ltesi Hukuk AraŖtırmaları Dergisi*, 2025, C.31, S.1.
- Belge Çetin AyŖe Merve, "Çocuğun KiŖisel Verilerinin Sosyal Medyadaki Ebeveyn PaylaŖımları KarŖısında Korunması" 2. *Uluslararası KiŖisel Verileri Koruma Kongresi*, 16-17 Kasım 2023, KVKK Yayınları No: 78.
- Cho Hichang/Roh Sungjong/Park Byungho, "Of Promoting Networking and Protecting Privacy: Effects of Defaults and Regulatory Focus on Social Media Users' Preference Settings", *Computers in Human Behavior*, 2019, C. 101.
- Duivenvoorde Bram/Goanta Catalina, "The Regulation of Digital Advertising Under the DSA: A Critical Assessment", *Computer Law and Security Review*, 2023, C.51, 105860.
- Fardouly Jasmine, "Potential Effects of the Social Media Ban in Australia for Children Younger Than 16 Years", *The Lancet Digital Health*, 2025, C. 7, S. 4, e235-e236.
- Griffin Rachel, "Procedural Fetishism in the Digital Services Act", *European Journal of Legal Studies*, 2025, C. 16.
- Hafızoğlu Aslıhan/Civan Bora, "ABD'deki Çocukların Çevrim İçi Gizliliğini Koruma Yasasının (COPPA) T¼rkiye'deki Yasalarla KarŖılaŖtırmalı İncelenmesi", *KiŖisel Verileri Koruma Dergisi*, 2025, C. 7, S.1.
- Korkmaz Alperen/Sönmez Taner, "T¼rk Hukukunda Karanlık Tasarımlar", *AkdHFD*, 2025, C.15, S.1.
- Leijten Eline L./van der Hof Simone, "Dissecting the Commercial Profiling of Children: A Proposed Taxonomy and Assessment of the GDPR, UCPD, DSA and AI Act in Light of the Precautionary Principle", *Computer Law and Security Review*, 2025, C.57, 106143.
- Rossi Arianna/Carli Rachele/Botes Marietjie W./Fernandez Angelica/Sergeeva Anastasia/Chamorro Lorena Sanchez, "Who Is Vulnerable to Deceptive Design Patterns? A Transdisciplinary Perspective On the Multi-Dimensional Nature of Digital Vulnerability", *Computer Law and Security Review*, 2024, C.55, 106031.

Singh Vibhav / Kumar Vishvakarma Niraj / Kumar Vinod, "Unveiling Digital Manipulation and Persuasion in E-Commerce: A Systematic Literature Review of Dark Patterns and Digital Nudging" *Journal of Internet Commerce*, 2024, C.23, S.2.

Uçak Murat, "Kişisel Verilerin Hukuka Uygun İşlenmesinde Çocuğun Rızası", *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 2020, C.3, S.1.

Wolters Pieter/Borgesius Frederik Zuiderveen, "The EU Digital Services Act: What Does It Mean for Online Advertising and Adtech?", *International Journal of Law and Information Technology*, 2025, C. 33, eaaf004.

Yabancı Mahkeme Kararları

ABAD, C-252/ 21, *Meta Platforms*, ECLI:EU:C:2023:537.

ABAD, C-492/23, *Russmedia Digital SRL*, ECLI:EU:C:2025:935.

NetChoice LLC v. David Yost (Attorney General), US District Court for the Southern District of Ohio Eastern Division, Case No. 2:24-cv-00047.

NetChoice LLC v. Lynn Fitch (Attorney General), US District Court for the Southern District of Mississippi Southern Division, Case No. 1:24-cv-170-HSO-BWR.

NetChoice LLC v. Rob Bonta (Attorney General), US District Court Northern District of California San Jose Division, Case No. 22-cv-08861-BLF.

NetChoice LLC v. Sean D. Reyes (Attorney General), US District Court for the District of Utah, Case No. 2:23-cv-00911-RJS-CMR.

Kurul Kararları

Kişisel Verileri Koruma Kurulu, Karar No. 2023/134 (Karar Özeti).

Reklam Kurulu, D. 2020/1122, T. No. 303, T. 10.11.2020.

Reklam Kurulu, D. 2020/1119, T. No. 303, T. 10.11.2020.

Reklam Kurulu, D. 2020/1121, T. No. 303, T. 10.11.2020.

Reklam Kurulu, D. 2022/2502, T. No. 323, T. 5.7.2022.

Reklam Kurulu, D. 2023/149, T. No. 343, T. 12.03.2024.

İnternet Kaynakları

Adroit, "Rules of Procedure", https://adroit.legal/rules_of_procedure/, erişim 15.07.2025.

Appeals Centre Europe, "Rules of Procedure", <https://www.appealscentre.eu/rules-of-procedure/>, erişim 15.07.2025.

BBC Türkçe, "Çocuklara Sosyal Medya Yasağı: Türkiye ve Dünya'da Tartışılan Kısıtlama Modelleri Ne?", 2024, <https://www.bbc.com/turkce/articles/czj7rn2g4m3o>, erişim 14.07.2025.

Çocuk İçin Dost Uygulamalar, <https://duy.aile.gov.tr>, erişim 14.12.2025.

Duboust Oceane, "Macron in Favor of Europe-Wide Social Media Age Restriction for Teens Under 15", Euronews, 2024, <https://www.euronews.com/next/2024/04/27/macron-in-favour-of-europe-wide-social-media-age-restriction-for-teens-under-15>, erişim 7.7.2025.

Enstitü Sosyal, "Dijital Dünyada Çocuk Hakları Sözleşmesi", <https://enstitusosyal.org/imza>, erişim 8.12.2025.

- Euronews, "Dutch Government Says Children Under Age 15 Should Not Use Social Media, Citing Health Impacts", 2025, <https://www.euronews.com/next/2025/06/18/dutch-government-says-children-under-age-15-should-not-use-social-media-citing-health-impacts>, eriŖim 7.7.2025.
- European Commission, "Commission Makes Available an Age-Verification Blueprint" <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-makes-available-age-verification-blueprint>, eriŖim 13.12.2025.
- European Commission, "Commission Opens Formal Proceedings Against Tiktok Under The Digital Services Act", https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_926, eriŖim 13.12.2025.
- European Commission, "Commission Releases Enhanced Second Version of the Age-Verification Blueprint" <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-releases-enhanced-second-version-age-verification-blueprint>, eriŖim 13.12.2025.
- European Commission, "Commission Scrutinises Safeguards for Minors on Snapchat, Youtube, Apple App Store and Google Play Under the Digital Services Act", <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-scrutinises-safeguards-minors-snapchat-youtube-apple-app-store-and-google-play-under>, eriŖim 12.12.2025.
- European Commission, "Executive Vice-President Virkkunen Opens Safer Internet Forum Focusing on Age-Appropriate Use of Internet", <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/executive-vice-president-virkkunen-opens-safer-internet-forum-focusing-age-appropriate-use-internet>, eriŖim 12.12.2025.
- European Commission, "Guidelines Under the Digital Services Act", <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/dsa-guidelines>, eriŖim 12.12.2025.
- European Commission, "Supervision of the Designated Very Large Online Platforms and Search Engines Under DSA", 2025, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/list-designated-vlops-and-vloses>, eriŖim 14.07.2025.
- European Commission, "Trusted Flaggers Under the Digital Services Act (DSA)", <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/trusted-flaggers-under-dsa>, eriŖim 25.06.2025.
- KVKK, "KVKK Çocuk", <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/8024/Genel-Afisler>, eriŖim 14.07.2025
- OECD Digital Economy Papers, "Dark Commercial Patterns," October 2022, No.336.
- Ofcom, "Online Age Checks Must Be In Force From Tomorrow", 2025, <https://www.ofcom.org.uk/online-safety/protecting-children/online-age-checks-must-be-in-force-from-tomorrow>, eriŖim 25.07.2025.
- TikTok, "Teen Privacy and Safety Settings", <https://support.tiktok.com/en/account-and-privacy/account-privacy-settings/privacy-and-safety-settings-for-users-under-age-18#>, eriŖim 14.07.2025.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), "Çocuklarda BiliŖim Teknolojileri Kullanım AraŖtırması", 2024, Sayı 53638, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Survey-on-Information-and-Communication-Technology-Usage-by-Children-2024-53638>, eriŖim 11.12.2025 ["TÜİK AraŖtırması"].

- UNICEF Australia, "Social Media Ban", https://www.unicef.org.au/unicef-youth/staying-safe-online/social-media-ban-explainer?srsId=AfmBOornuQ6_jw1XmdzkhEghpPNudkWeRN0x-Bqu6dWGZu6rNUldghWS, erişim 9.07.2025.
- Yuria Ronie, "Beyond Safety: The Digital Environment We Owe Children" *Oxford Internet Institute*, 2025, <https://www.oii.ox.ac.uk/news-events/beyond-safety-the-digital-environment-we-owe-children/>, erişim 25.07.2025.

Diğer Kaynaklar

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, "2023-2028 Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı" ["Aile Bakanlığı Strateji Belgesi"].
- Car Polona/Casetti Filippo, "Regulating Dark Patterns in the EU: Towards Digital Fairness" *European Parliamentary Research Service*, PE 767.191, 2025.
- Çelen Fatma Kübra/Çelik Aygül/ Seferoğlu Süleyman Sadi, "Çocukların İnternet Kullanımı ve Onları Bekleyen Çevrim-içi Riskler", *Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 2 - 4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Davidson Julia/Aiken Mary/Gekoski Anne/Phillips Kirsty/Farr Ruby, "Research on Protection of Minors: A Literature Review and Interconnected Frameworks: Implications for VSP Regulation and Beyond" *University of East London Institute for Connected Communities*.
- Eskens Sarah, "Regulating Social Media for Teenagers: A Definitional Minefield", <https://verfassungsblog.de/regulating-social-media-for-teenagers/>, erişim 14.12.2025.
- European Board for Digital Services, "Annual Work Plan Q4/2025-Q4/2026" ["EBDS Yıllık Plan"].
- European Commission and Better Internet 4 Kids, "How to Make Europe's Digital Decade Fit for Children and Young People? A Report From Consultation With Children and Young People", 2021 ["Avrupa Komisyonu Çocuklarla İstişare Raporu"].
- European Commission, "Communication for Guidelines on Measures to Ensure a High Level of Privacy, Safety and Security for Minors Online Pursuant to Article 28(4) of Regulation (EU) 2022/2065" ["Komisyon Rehber İlkeleri"].
- From Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee, "Report on the application of Article 33 of Regulation (EU) 2022/2065 and the interaction of that Regulation with other legal acts" COM(2025) 708 final 17.11.2025.
- Laczi Szandra Anna/Póser Valéria, "Impact of Deepfake Technology on Children: Risks and Consequences", *IEEE SISE*, Pula, 2024.
- Ofcom, "Guidance on Highly Effective Age Assurance and Other Part 5 Duties", 16.01.2025 ["Ofcom Yaş Onaylama Rehberi"].
- TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı, "3.12.2025 Birinci Oturum İncelenmemiş Tutanak" ["TBMM Tutanak"].